საქართველოს სოციალდემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

სამშაბათი 14 იანვარი 1919 წ.

ერთობა

ფასი 50 კაპ.

[illegible] 1 თვით 12 მანეთი [illegible]

ტელეფონი 16—62.

№ 9 ორგანო საქართველოს სოციალდემოკრატიული მუშათა პარტიის ცენტრალური კომიტეტისა. № 9

[illegible] მეუღლე [illegible] შვილები [illegible] აუწყებენ ნათესავებს და ნაცნობებს [illegible]

მირონის დავითის ძე ბიჭოიძე

[illegible] 16 იანვარს [illegible]

[illegible]

მამონტი ცომაიას

[illegible]

[illegible]

ამბროსი ჭოჭუასას

ღრმათ დამწუხრებული შვილები: გიგა, ანდრია, თედორე და ქეთევანა კუტალაძენი, რძლები: კატო ოქრომჭედის ასული და ელისაბედ ვლადიმერის ასული და შვილიშვილები იონა თომა და მელენტი კუტალაძენი უღრმესი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავებს და ნაცნობებს, რომ მიმდინარე წლის 11 იანვარს ხანმოკლე, მაგრამ მძიმე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა მათი დაუვიწყარი დედა

ალათი ზურაბის ასული კუტალაძისა

რომლის გამოსვენება მოხდება 15 იანვარს რკინის გზის საავადმყოფოდან 10 საათზე დაკრძალვა წმიდა ნინოს სასაფლაოზე.

მწუხარებისაგან გულდათუთქულნი: მეუღლე ხალიმპრე გახილის ძე გაბრიაძე, შვილი ამენიკო, მაზლები: ნინო და ერმოგინე კალანდარაშვილები; დები: თეკლე გიორხელიძისა, კატო ხუხუნაშვილი ელისაბედ და მართუსია კალანდარაშვილისა, სიძე ავქსენტი ხუხუნაიშვილი და ნათლია ბათუ მიდაძე აუწყებენ მოყვრებს და მეგობრებს, რომ იანვრის 8 ს ძველი სტილით ქალაქ ბათუმში, სიონის ქართულ [illegible] გადახდილი იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი

შუშანიკა ერმოგინეს ასულის გიორგაძის

სულის მოსახსენებლად პანაშვიდი დაიწყება ნაშუადღევის 3 საათზე.

უსაზღვრო მწუხარებაში მყოფნი და გაუბედურებული მეუღლე გაბუხი სიმონის ასული კალანდაძისა, დედა ნინო ბებია იგლიტა, შვილები: შალვა, ლუკა, ძმისშვილები: მელიტონ, თეოფანე, იაშა, უშანგი, კაპიტო, ანდრია, ბიქტორ, გიორგი, ილია, გაბრიელ, ნექტარიონ და ფილიპე, რძლები: ეფროსინე, ფატმანე, ვასასი, ქეთო, კატო, სარა, კატია და ტასო, ძმისშვილის შვილები: მაკასი, ვარვარა, ბელაგეა და მაშო კალანდაძეები, ამით აუწყებენ ნათესავებს და ნაცნობებს, რომ 7 იანვარს ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა ჩვენთვის ძვირფასი

სამსონ ილარიონის ძე კალანდაძე

დასაფლავება მოხდა 11 იანვარს—ს. ფერხის ჯვრის ეკლესიის გალავანში.

ხუთშაბათს, იანვრის 16, კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე გადახდილი იქნება ნახევარი წლის წირვა და პანაშვიდი (12 საათზე)

ზურაბ დიმიტრის ძე ხერხეულიძის

სულის მოსახსენებლად. რასაც აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ მისი დამწუხრებული მეუღლე ოლღა, შვილები მიხეილი და სონა, რძალი დარიკო, სიძე ილ. დავითაშვილი, სიდედრი შარიაში და სხვ.

საერთაშორისო დემოკრატიის განსაცდელი

საერთაშორისო დემოკრატია კვლავ ჩავარდა საშინელ საფრთხეში.

პირველათ ის ამ ოთხი წლის წინ დამარცხდა და დაუძლურდა, როცა საშინელი საერთაშორისო ომი დაიწყო. მაშინ ის უძლური აღმოჩნდა გამკლავებოდა თავის მართებულ კლასებს და ქედ მოხრილი გაება საშოქალაქო ზავის მძიმე უღელში და გაბატონებულ კლასებთან ერთად მთელი ოთხი წლის განმავლობაში აწარმოებდა გამანადგურებელ ომს.

მაგრამ ოთხი წლის უწყალო ბრძოლამ და ურთიერთმა ქლეტამ შესძლო გაეფანტა გაბატონებულ კლასების მიერ შექმნილი ბურუსი. ევროპის პროლეტარიატი თითქოს გამოერკვა სალათის ძილისგან და შექმნილ მდგომარეობას სალი თვალით დაუწყო ცქერა. ინტერნაციონალი გამთელების გზაზე დადგა. ყველა იმედმა მოიცა, რომ საერთაშორისო დემოკრატია კვლავ აღდგებოდა მთელი თავისი სიძლიერით.

ამის ნიშნები უკვე მოგვცა ყველაზე უფრო შეგნებულმა და შეკავშირებულმა მუშათა კლასმა: გერმანიის პროლეტარიატი სოციალდემოკრატიის მეთაურობით სასტიკათ აუმხედრდა თავის გაბატონებულ კლასებს და მონარქია დაამხო. ამით მან ამცნო ევროპას და ამერიკის დემოკრატიას, რომ მთავარი მტერი საერთაშორისო მშვიდობიანობისა — გერმანიის იმპერიალიზმი დამხობილია და სამშვიდობო მოლაპარაკებისა და მორიგებისათვის გზა გახსნილია.

საუბედუროთ გერმანიის დემოკრატიის მძლავრმა ხმამ ვერ ჰპოვა გამოძახილი: პარიჟით მთელი ქვეყნის იმპერიალიზმი გამძაგებით დაუტევა გერმანიის განახლებულ სახელმწიფოს და მისი განადგურება განიზრახა. შეიძლება ითქვას, რომ გამარჯვებული იმპერიალიზმი დღეს იმასვე უმზადებს გერმანიას, რაც საფრანგეთის დემოკრატიას უქნა ამ ასი წლის წინეთ რუსეთის მეთაურობით ევროპის წოდებულმა „სამღვთო კავშირმა": გაიაშქრება გერმანიის წინააღმდეგ—იგივეა, რასაც თავის დროზე წარმოადგენდა ევროპის რეაქცია რევოლუციურ საფრანგეთის წინააღმდეგ.

გერმანიის სოციალ დემოკრატიას რევოლუციის პირველ დღეებიდანვე კარგათ აქვს შეგნებული, რომ გერმანიის რესპუბლიკის და დემოკრატიის სახსნელად საჭიროა მდგომარეობის ყოველ მხრივ აწონ-დაწონვა და ისეთი ნაბიჯების აშორება, რომელსაც შეუძლია ხალხის ცხოვრებაში არევ დარევის შეტანა: ამიტომ ის ერიდება ისეთ ზომებს, რომელიც შეთანხმებული არასაზოგადოებრივ განვითარების ტემპთან.

მაგრამ საუბედუროთ გერმანიაში თავი წამოყო რუსულ ბოლშევიზმის მაგვარმა მიმდინარეობამ, რაც სპარტაკელების აჯანყებაში გამოიხატა. როგორც ბერლინიდან იტყობინებიან, იქ უკვე რამდენიმე დღეა შეიარაღებული შეტაკებები სწარმოებს მთავრობასა და სპარტაკელების ჯგუფებს შორის. და თუ დიდხანს გაგრძელდა ის მდგომარეობა, რომელშიაც გერმანია ჩააყენეს მოკავშირეებმა, მაშინ სურსათის ნაკლებობის ნიადაგზე სპარტაკის ჯგუფი კიდევ უფრო გაიზრდება და გერმანია სამოქალაქო ომის ასპარეზად გადაიქცევა სწორედ ისე, როგორც ეს რუსეთს მოუვიდა იმ განსხვავებით, რომ ამ ომის შედეგი გერმანიისათვის მით უფრო დამღუპველი იქნება, რამდენათაც ის კულტურით მაღლა დგას ყოფილ რუსეთზე.

ჩვენ იმედი გვაქვს, რომ გერმანიის სოციალ დემოკრატიის ორგანიზაცია და ხალხის სალი ინსტიქტი შესძლებენ სპარტაკის ჯგუფის უდროვო გამოსვლის სათავეშივე ჩაქრობას და ამით გადარჩება განადგურებას სოციალდემოკრატიის აკვანი—განახლებული გერმანია.

ბ. არშაკ ზურაბოვის „ღია წერილის" გამო

ჩვენმა ყოფილმა ამხანაგმა არშაკ ზურაბოვმა მოათავსა გაზ. „მშაკ"-ში ღია წერილი ნოე ჟორდანიას მიმართ. წერილი მრავალ მხრით არის დამახასიათებელი, მასში ნათლად გამოსჭვივის ჭეშმარიტი პოლიტიკური სახე მის ავტორისა, ამიტომ ჩვენ საჭიროდ ვთვლით შევაჩეროთ მასზე მკითხველების ყურადღება.

ბ. ა. ზურაბოვი აღშფოთებულია იმ „ვაკხანალიით", რომელსაც ადგილი ჰქონდა თფილისის ქუჩებში 5 იანვარს: მილიციის აგენტები აჩერებდენ ქუჩებში გამვლელ-გამომვლელთ, პასპორტებს უშინჯავდენ და ეკითხებოდენ,—სომეხი ხომ არა ხარო. ამ მოვლენას ბ. ზურაბოვისთვის გაუხსენებია ის „ობლავები", რომელიც ძველ რუსეთში ხდებოდა ებრაელების წინააღმდეგ. ეს მასიური ჩხრეკა მას მიაჩნია ომის გამოცხადებათ მთელი სომეხ ერის წინააღმდეგ საქართველოს მთავრობის მხრით.

ბ. ზურაბოვის აღშფოთება და მისი ამნაირი მსჯელობა „არ ახალია, ძველია". მისი ლათაიები მთლად აღებულია დაშნაკურ არსენალიდან. მათი მიზანი ცხადია: დაშნაკელებს ამ ლათაიებით სურდათ „დემოკრატიულ" პრინციპის სახელით ხელი შეუშალონ საქართველოს რესპუბლიკას თავდაცვის საქმეში, დემოკრატიზმი გამოიყენონ საომარ სულისკვეთების გასანელებლათ. მაგრამ დაშნაკელებს და მათ მიმდევართ ხშირათ მიუღიათ პასუხი ამნაირ ლათაიებზე. ისინი ვითომც ვერ ხედავენ ერთს „პატარა" გარემოებას: საქართველოს რესპუბლიკა ომს აწარმოებს, ომის დროს კი, რასაკვირველია, აუცილებელია შევიწროება თვით იმ სახელმწიფოს მოქალაქეთა, რომელიც ომობს. ბ. ზურაბოვი, უეჭველია, არ უარჰყოფს იმას, რომ ომის დროს საჭიროა „ზურგის" გაწმენდა იმ ელემენტებისაგან, რომლებმაც შეიძლება ზიანი მიაყენონ ჯარის მოქმედებას. ამ ელემენტებს კი აღმოჩენა უნდა. აი რით აიხსნება ის მასიური ჩხრეკა, რომელსაც 5 იანვარს ჰქონდა ადგილი. თუ მოქალაქის გაჩერება და მისი პასპორტის გაშინჯვა შევიწროებაა, ამ შევიწროებას აყენებენ ყველას, განურჩევლად ეროვნებისა; როგორც სომხებს, ისე რუსს, ისე ქართველებსაც. მხოლოდ გულღვარძლიანობას შეუძლიან თქვას, რომ ეს იყო „სომხის ერის" დევნა. აქ ადგილი ჰქონდა მხოლოდ სომხეთის რესპუბლიკის იმ მოქალაქეთა ძებნას, რომლებიც ჯარში გასაწვევი ასაკის არიან ეძებდნენ კიდევ იმ სომხებს, რომლებიც თავის პოლიტიკურ მოღვაწეობით აშკარათ ცნობილნი იყვნენ საქართველოს რესპუბლიკის მოძულეთ და ვნებას მოუტანდნენ თავდაცვის საქმეს. სხვებს ყველას უშვებდნენ. ქუჩაში გაჩერება, რა თქმა უნდა, შევიწროვებაა, მაგრამ გვებრძანოს ბ. არ. ზურაბოვმა: სად, რომელ ქვეყანაში, რომელ დემოკრატიულ სახელმწიფოში არ ჰქონია ადგილი ამგვარ შევიწროვებას ომის დროს? ის, ვინც ჭეშმარიტი მეგობარია ჩვენი რესპუბლიკისა და არა მეგობრის ქურქში გახვეული დაშნაკცაკანი, ადვილათ შეურიგდება ამ აუცილებელ შევიწროვებას: იგი მიხვდება, რომ ეს ხდება არა იმიტომ, რომ დემოკრატიულ მთავრობას მკაცრი ზომები უყვარდეს, არა იმიტომ, რომ, რომელიმე ეროვნება ჰქონდეს ამოთვალისწუნებული, არამედ იმიტომ, რომ ეს არის თავდაცვის აუცილებელი აქტი. მხოლოდ მტერი არ მოასურვებს ამის გაგებას, მხოლოდ მოძულე ასტეხს ამის გამო ალიაქოთს, ამ ალიაქოთს მხოლოდ ერთი მიზანი აქვს საქართველოს რესპუბლიკის თავდაცვის შესუსტება და ამით მის მოწინააღმდეგის დახმარება. დიახ, რამდენიც უნდა იყვიროს ბ. ზურაბოვმა დაშნაკელი არ ვარ, დაშნაკელებს მუდამ ვებრძოდიო, თავის ღვარძლიან წერილებით იგი ემსახურება იმავ საქმეს, რასაც აკეთებენ დაშნაკელები; დღეს, როდესაც საქართველოს დემოკრატიას ზინვორები შემოესიენ, მან უღალატა დემოკრატიას და მხარი დაუჭირა ზინვორებს. ერთი ბეწვა ინტერნაციონალიზმი რომ შერჩენოდეს ბ. ზურაბოვს, მას რომ დაშნაკურათ არ ელანდებოდეს დაპირდაპირება ქართველ და სომეხ ერის იქ, სადაც ამას ადგილი არა აქვს, მას რომ ნამდვილათ დემოკრატიის სარგებლობა ალაპარაკებდეს და უფრო დაშნაკელების გამარჯვება არ უნდოდეს, იგი მხარს არ აუხვევდა ერთს მოსაზრებას, რომელსაც დემოკრატიის თვალში გადამჭრელი მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს: ის ზომები, რომელსაც მიმართა საქართველოს მთავრობამ ჯარში გასაწვევ ასაკის სომხეთის ქვეშევრდომთა მიმართ, იყო აუცილებელი მომენტი თავდაცვის საქმეში, მომენტი, რომელსაც მხარს ვერავინ აუხვევს, სანამ ომი არსებობს ქვეყანაზე; და ვინც დემოკრატიას მოსთხოვს ამ ზომას ნუ მიმართავთ, იგი ამით მას ეუბნება, თავის დაცვა ნუ გინდაო. როდესაც დაშნაკელები და მათი ამყოლ-დამყოლნი. დემოკრატიზმის სახელით მოითხოვენ ამ საომარ ზომებს ნუ მიიღებთო, ამით უნდათ დემოკრატიის დამარცხებას მიახწიონ. და ვინც დაშნაკელებს ამ მოთხოვნაში მხარს უჭერს, იგი ფაქტიურათ დემოკრატიას ებრძვის დაშნაკელთა რიგში.

კიდევ ერთი მოსაზრება მოუვიდოდა თავში ბ. ზურაბოვს, იგი რომ უფრო დაშნაკურ სულისკვეთებით არ იყოს გამსჭვალული, ვიდრე დემოკრატიულით: რა მოხდებოდა, საქართველოს მთავრობას რომ მის მიერ დაწუნებულ ზომისათვის არ მიემართა; ასე ორგანიზაციული ზომები რომ არ ყოფილიყო მიღებული ჩვენი სახელმწიფოს შიგნით მცხოვრებ სომხეთის ქვეშევრდომთა მიმართ, შესაძლებელი იყო თვით ხალხის გაბოროტებას მათ წინააღმდეგ წარმოეშვა ანარქიული მოძრაობა, რომელიც აუცილებლათ მიიღებდა ექსცესების ფორმას სომეხთა წინააღმდეგ. ვიცით, ამ ექსცესებს დაშნაკელები ცის მანანასავით მოელოდნენ: მათ საბუთი ექნებოდათ მთელი ქვეყანა გაეყრუებინათ, აგერ საქართველოშიაც ისე ჟლეტენ სომხებს, როგორც ოსმალეთშიო, მაგრამ მათ ეს ანგარიშიც წაუხდათ: იმ ორგანიზაციულ ზომების მეოხებით, რომლებიც მიიღო საქართველოს მთავრობამ, პრესის ენერგიული მოწოდებით, აგრეთვე პარლამენტის დეპუტატების დაგზავნით იმ ადგილებში, სადაც ექსცესების აჩრდილი გამოჩნდა, დემოკრატიას თავიდან ასცდა ყოველი უორგანიზაციო და ანარქიული გამოსვლა თვით ხალხისა. ყოველი ნამდვილი დემოკრატი, რომელიც მართლაც ხალხს უფრთხილდება, და არა დაშნაკელი, რომელიც ხალხთა შორის შუღლის გაძლიერებაზე უფრო ფიქრობს, უნდა მხოლოდ უმადლოდეს საქართველოს სათავეში მდგომთ, რომ საქმე ასე მოეგვარდა.

ბ-ნი ზურაბოვი გვეტყვის, რომ ის ზომები, რომელიც მთავრობამ მიიღო, არც მთლად ორგანიზაციული იყო, რომ ადმინისტრაციაში ჰქონდა ადგილი იმისთანა მოქმედებას, რომელსაც თვით ნოე ჟორდანიამ „ბეზობრაზია" უწოდა: თვითნებობას, მექრთამეობას და სხვა. დიახ, ჰქონდა. მაგრამ ვეკითხებით ბ ნ ზურაბოვს, შეიძლება თუ არა ამ სამწუხარო ფაქტების მთლად თავიდან აცილება იმ დროს, როდესაც საქმე გაქვს იმისთანა მასიურ მოვლენასთან, როგორიც არის ომი? მიიღო თუ არა ჩვენმა მთავრობამ ყოველი ზომა, რომ ამ ფაქტებს ადგილი არ ჰქონოდა? დაპატიმრებულია თუ არა ადმინისტრაციის მრავალი აგენტი, რომლებსაც ოდნავათაც ბრალად ედებათ რაიმე ბოროტ მოქმედება ამ საქმეში? სამართალში არიან თუ არა მიცემულნი ისინი, ვის წინააღმდეგაც რაიმე ეჭვია ამ მხრივ? სამსახურიდან არიან, თუ არა, დათხოვნილი ასეთი პირები? დიახ, მთავრობის თავმჯდომარემ ყველა ამას „ბეზობრაზია" უწოდა და ამის წინააღმდეგ სასტიკი ზომები მიიღო. მაშ რაღათ კადრულობს ჩვენი ყოფილი ამხანაგი ამ არა-საკადრისს „ჩემი შენ გითხარი"-ს? რასაკვირველია არა იმ მიზნით, რომ დემოკრატიის მოუტანოს რაიმე სარგებლობა, არამედ წმინდა დაშნაკური მიზნით მას უნდა მთავრობის თავმჯდომარის გულწრფელი ლაპარაკი გამოიყენოს დაშნაკელთა სასარგებლოთ.

ეს დაშნაკური ზნეობრივი სახე ბ. ზურაბოვისა უფრო აშკარათ სჩანს მის მეორე საქციელიდან. როდესაც ჩვენი მთავრობა სომხეთის საჯ. ასაკის მოქალაქეთა დასაჭერათ ზომების მიღებას შეუდგა, ბ. ზურაბოვს უშოვნია მთავრობის წარმომადგენლის მიერ ხელმოწერილი ბარათი, რომელშიაც ნათქვამი ყოფილა, ბ. ზურაბოვს ხელს ნურავინ ახლებსო. ეჭვი არ არის, ამ დოკუმენტის მიღება ბ. ზურაბოვმა მოახერხა, მხოლოდ, როგორც ისეთმა პიროვნებამ, რომელსაც აუსრულეს თხოვნა, როგორც ამხ. და სოციალისტს. დღეს, როდესაც ომი გათავდა, დროებითი ზავი ჩამოვარდა, დღეს, როდესაც შეწყდა შინაურ ფრონტის მასიური გაწმენდა და ბ. ზურაბოვსაც აღარ აქვს დაჭერის შიში, დღეს იგი თავის დოკუმენტს წმინდა დაშნაკურათ იყენებს: იგი „რაინდულათ" უბრუნებს დოკუმენტს მთავრობის თავმჯდომარეს და თან აყოლებს ამნაირი სიტყვებს: „ეს დოკუმენტი, მეტადრე კვირა დღის შემდეგ, ხელსა მწვავს. მე მის ვიღარ ვატარებ, როდესაც სომხის მასსას ბოროტ-მოქმედთა ბრბოთ ნათლავენ და როდესაც მას უყვირიან: „ჯვარს აცვ ეგ!" შემინდეთ, მაგრამ მე ეს არ შემიძლიან იმიტომ რომ რა აზრისაც უნდა იყოთ ჩემს შესახებ... ვერავინ მეტყვის ერთს პატარა რამეზე მაინც რომელსაც მე ვთამაშობდი.—იმაზე, რომ მე მუდამ ხალხის მასსასთან ვიყავ, და თუ ამ მასას იჭერენ ციხეებში, როგორც ბოროტ-მოქმედთ, მე არ შემიძლიან გამოკლება შევადგინო, მე ჩემს მოვალეობათ ვთვლი ვიყო იქ სადაც ხალხია, და გავიზიარო მისი ტანჯვა. ამიტომ გეთხოვებით თქვენ, ნოე ნიკოლოზისძევ, გიბრუნებთ თქვენს ქაღალდზე დაწერილს გარანტიას და უმორჩილესად გთხოვთ ან გასცეთ ბრძანება ჩემს დაპატიმრებაზე, ან შეაჩეროთ ეს დევნა!"

ამ სიტყვებში გამოსჭვივის მთელი ზნეობრივი, პოლიტიკური, გონებრივი ავლა-დიდება ჩვენი ყოფილი ამხანაგისა. რა ვუწოდოთ იმნაირ საქციელს, როდესაც ადამიანი საშიშროების დროს ამხანაგის სახელით სარგებლობს და სთხოვს მთავრობის წარმომადგენლებს წერილობითს გარანტიას დაპატიმრების თავიდან ასაცილებლათ, და შემდეგ, როდესაც საშიშროება გათავდა, ამ დოკუმენტით სარგებლობს იმ ამხანაგების საზიანოთ, რომელთაც თითონვე დასტყუა ეს დოკუმენტი! არის თუ არა ეს წმინდა დაშნაკური ვერაგობა, რომელიც არავითარ საქციელის წინაშე არ შეჩერდება? ვერაგობის გარდა წერილის ეს ადგილი შეიცავს აღუწერწახსნილს დემაგოგიას: მის ავტორს მოუნდომებია „ზნეობრივი კაპიტალი" შეიძინოს იმ უბედურობის ნიადაგზე, რომელიც დაშნაკელებმა თავს დაატეხა სომეხ ხალხს. გარდა ყველა ამისა, ამოწერილი სიტყვები კომიკურ შთაბეჭდილებას ახდენს მკითხველზე იმ მხრივ, რომ იგი წარმოადგენს პირდაპირ მიბაძვას იმ წერილისას, რომელიც ლ. ტოლსტოიმ რუსეთის თვითმპყრობელ მთავრობას მისწერა სიკვდილით

დღეს

ბათუმის ქალაქის საბჭოს არჩევნები მოხდება 9 მარტს ამომრჩეველთა აღწერა დაიწყება 20 ს და დამთავრდება 22 იანვარს.

რუსთა ეროვნულ საბჭოს საქართველოში ჩვენი მთავრობა არ სცნობს რომელიმე სახელმწიფოს წარმომადგენლად და არც უფლებას აძლევს განაგებდეს სხვა საქმეებს, გარდა კულტურულ-განმანათლებელისა.

რუსეთის დამფუძნებელი კრების წევრებს, რომლების უმრავლესობას შეადგენენ მემარჯვენე ესერები, მოლაპარაკება აქვთ გამართული საბჭოთა მთავრობასთან დამფუძნებელ კრების მოწვევის შესახებ. დამფუძნებელი კრების მოწვევას ბალშევიკები უარს ყოფენ და მოითხოვენ ესერებისაგან ადმირალ კოლჩაკის და საერთოდ რუსეთში შემოსული გარეშე იმპერიალისტების წინააღმდეგ გალაშქრებას.

ინგლისში რკინის გზის მოსამსახურეთა ეკონომიური ხასიათის გაფიცვაა.

სპარტაკელების აჯანყების ჩაქრობას ბერლინში დიდი მსხვერპლი მოჰყვა.

დასჯის გაძლიერების გამო და რომელსაც სახელად ეწოდებოდა: „ვერ გაჩუმდები!" ლ. ტოლსტოიც „უმიარჩილების სიხოვდა" რუსეთის მთავრობას, მეც დამიჭირეთ, მეც ციხეში ჩამსვით, თოკი გამისაბნეთ და მეც ჩამომახრჩეთო. ამასვე იმეორებს ბ. ზურაბოვიც, მაგრამ ავიწყდება ლათინური ანდაზა: quod licet Iovi, non licet bovi, ის, რაც ლ. ტოლსტოის მხრით მართლაც ტრაგედიის შთაბეჭდილებას ახდენდა, ბ. ზურაბოვის მხრით მხოლოდ ფარსის შთაბეჭდილებას ახდენს.

ბ. ზურაბოვი ამ ბოლო დროს ზოგჯერ დაშნაკელთა წინააღმდეგაც სწერს ხოლმე და მას ჰგონია ეს გარემოება მის უზრუნველყოფს დაშნაკელთა მოკავშირეობის ბრალდებისაგან. მას ლია წერილიდან ნათლად სჩანს, რომ მიუხედავად იმისა, რომ იგი სიტყვით ზოგჯერ დაშნაკელებსაც ებრძვის, იმ საბედისწერო ჟამს დროს, როდესაც დაშნაკელთა და დემოკრატიის შორის ომი სწარმოებს, იგი მუდამ დაშნაკელებთან არის დემოკრატიის წინააღმდეგ, მას საქმით შეუძლებია დაშნაკელთა საბრძოლველი ხერხები და დაშნაკელთა ზნეობრივი მეტადღეც კი დასტყობია სახეზე.

და ვერავითარი მითითება მის წარსულზე ვერ გაათეთრებს მის ბნელს აწმყოს.

პრესა

12 იანვარს გამოვიდა სომხური გაზეთი „ჰარაჩ"—ორგანო დაშნაკცუთიუნის პარტიისა. მოწინავე წერილში გაზეთი ეხება იანვრის 5 ში მომხდარ ჩხრეკას და სომხების მასიურ დაპატიმრებას და შემდეგს სწერს:

მთავრობის თავმჯდომარემ იანვრის 5 მომხდარ ამბავს ზოოლოგიური ნაციონალიზმის შეშლილი გაქანებაი უწოდა, ვითომ მთავრობის თავმჯდომარის გაუგებრად გაგრძელებულა მასიური დაპატიმრება.

„მთავრობის ნებართვით მომხდარა თუ არა ეს ხამარცხვინო აქტი, ეს სულ ერთია,—საქმე იმაშია, რომ ეს მოვლენა შეადგენს ყველაზე შავ ხტრაქონს ქართველ დემოკ. ისტორიაში იმიტომ, რომ ეს ნაციონალისტური რეაქცია ხდება კერძოთ ქართველ დემოკრატიის კლასიური და პოლიტიკური ინტერესების საზარალოთ ამნაირი მოქმედებით დაიკარგა კლასიური განსხვავება სოციალ-დემოკრატებსა და ნაციონალ-დემოკრატებს შორის. შეიქმნა ქართველ მშრომელ, თავადურ და ბურჟუაზიულ კლასებს შორის ისეთი სახიფათო დაახლოვება და სოლიდარობა, რომლისგან დიდათ უნდა დაზარალდეს საქართველოს მშრომელი კლასი.

„ჩვენი პოლიტიკა ყველა კრიზისების დროს დარჩა ნამდვილი დემოკრატიული, რევოლიუციონური და ინტერნაციონალური, ქართველი ს.-დემოკრ. კი თანდათანობით ჩამოვარდა „ინტერნაციონალიზმის" მაღლობიდან და სამოლოთო ჩავარდა შოვინისტურ სხვა ერთა ჭამიების და კონტრრევოლიუციონურ ჭიაში.

„ქართველთ სოციალ დემოკრატია, როგორც პარტია და მთავრობა, ეცადა ყოველთვის, რომ გაეტეხოთ ჩვენ პარტიის სახელი, მაგრამ ყველა მისი მოგონილი ზღაპრები ჩვენი ქართველობის წინააღმდეგ (sic!) და მისი ყველა მილეგბული ზომები თავიანთ განსაკუთრებული და უსაფუძვლო ხისსტიკით, მხოლოდ საკუთარი „საზრადმდებლო ოქმების" დამტკიცებათ გახდნენ.

„და ჩვენ დღეს, როგორც წინათ, ვუჩვენებთ და ვაგვასამართლებთ სოც.-დემოკრატიულ პარტიის და მთავრობის ხრულათ ანტი დემოკრატიულ პოლიტიკას და ხაზგასმით ვიმეორებთ ჩვენს ძირითად თვალსაზრისებს ინტერნაციონალ შრომის კლასიურ ინტერესების ერთნაირობის და სოლიდარობის სოციალისტურ თვალსაზრისით. ჩვენ ვამტკიცებთ, რომ ყველა ის, რაც მოხდა ომის გამო საქართველოს საზღვრებში—მოხდა აბსოლიუტურათ პირველად ქართველის და მერე სომხის დემოკრატიის საზარალოთ. ორი ერის მშრომელ ხალხის ინტერესი მოითხოვს მათ მჭიდრო შეერთებას და სოლიდარობას. მაშასადამე, მხოლოდ ამ მიმდინარეობით უნდა იშრომონ ორი ერის სოციალისტურმა პარტიებმა. ორი თვითგამორკვეულ ერის სოციალისტური და პოლიტიკური ინტერესები მოითხოვენ აგრეთვე პოლიტიკურ სახელმწიფოებრივი პერსპექტივების თვალსაზრისით მუდმივ მჭიდრო კავშირის შენახვას და ერთმანეთის დახმარებას. დამოუკიდებელ, ესე იგი დემოკრატიულ და თავისუფალ საქართველოს და დამოუკიდებელ სომხეთს შეუძლიათ სოლიდარული ცხოვრებით და მეზობლური დახმარებით შეინახონ თავიანთი თავისუფალი არსებობა. ერთი უმეოროთ ვერ შესძლებს არსებობას. ნაციონალიზმს, რომელიც შეეფერება ეროვნულ დამოუკიდებლობისკენ მიმწვევ გაბატონებულ კლასებს, არ უნდა ჰქონდეს ადგილი არც სომხის და არც ქართველ ხალხში. და ამის განხორციელება შესაძლებელი გახდება მხოლოდ ორი ერის დემოკრატიის სრული სოლიდარობით.

„აი ჩვენი ძირითადი თვალსაზრისი სომეხ-ქართველთა დამოკიდებულობაზე. ჩვენ გვსურს, რომ სომხეთის და საქართველოს დემოკრატია და მთავრობები გამსჭვალულიყვნენ ამ აზრით და ამის თანახმად აწარმოებდნენ თავიანთ შინაგან და გარეშე პოლიტიკას.

„ამ თვალსაზრისის ფანატიკური დაცვით ასპარეზიდან მოაშორეს „აშხატავორი". ახალი გაზეთი „ჰარაჩ" მის მიერ დაწყებულ საქმის გამგრძელებელი და განმახორციელებელი იქნება".

ამ რიგათ, ჩვენი სახელმწიფოებრიობის მოწინააღმდეგე პრესას კიდევ მიემატა ერთი თანამოძმე—ეს არის „ჰარაჩ"—ორგანო დაშნაკცუთიუნის პარტიის ცენტრალური ორგანიზაციისა საქართველოში. ეს ახალი გაზეთი —ახალია მხოლოდ სახელით, ნამდვილათ კი წარმოადგენს დაშნაკცუთიუნის ძველი მოღვაწეობის გაგრძელებას, რასაც არც თვითონ გაზეთი მალავს. და ამიტომ არც გასაკვირია, რომ „ჰარაჩ"-ის ყოველი სიტყვა საქართველოს დემოკრატიის და მისი მთავრობის წინააღმდეგ არის მიმართული. სანიმუშოთ ავიღოთ თუნდაც ის ჭორი, რომელსაც ახლა „ჰარაჩ"-ი ავრცელებს არშაკ ზურაბოვის ინფორმაციაზე დამყარებული, ვითომ მთავრობის თავმჯდომარეს ეთქვას, თითქოს 5 იანვრის ჩხრეკა-დაპატიმრება მომხდარიყოს მთავრ. ნებადაურთველად. და ასეთი ინსინუაციებით და პროვოკაციული გამოსვლით აპირობს „ჰარაჩ"-ი სომეხ და ქართველ ერს შორის ძმური ურთიერთობა განამტკიცოს. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ამაოა „ჰარაჩ"-ის ცდა—დემოკრატიულ სიტყვების კორიანტელით დაფაროს თავისი ნამდვილი სული და გული: ის ვერ შერიგებია საქართველოს არსებობას და ამიტომ არის, რომ ჩვენი მთავრობის და პარტიის მოღვაწეობაში მხოლოდ შავ ლაქას ამჩნევს.

მუშათა დეპუტატების საბჭოში

11 იანვრის სხდომა

თავმჯდომარეობს ნ. ჟორდანია. ამხანაგებო! ბევრი ჩვენი საუკეთესო ამხანაგები დაიღუპნენ ომში. წინადადებას ვაძლევ ფეხზე ადგომით პატივი სცეთ მათ ხსოვნას (ყველანი ფეხზე დგებიან). დღეს ჩვენ მოხსენება გვაქვს სომხეთ-საქართველოს ომის ლიკვიდაციის და უცხო ჯარების ჩვენში შემოსვლის შესახებ. სიტყვა ეკუთვნის ევ. გეგეჭკორს.

ევგ. გეგეჭკორი. ამხანაგებო! ამას წინად როდესაც მთავრობა „განიცდიდა კრიზისს, ის მოვიდა თქვენთან და თქვენც რჩევა მიეცით მას. ეხლა, როდესაც ეს ომი გათავებულია, თქვენ კიდევ უნდა სთქვათ თქვენი გადაჭრილი სიტყვა და ასწონ-დასწონოთ მთავრობის მოქმედება. თქვენ კარგათ იცით, თუ რა მიზნებისთვის დაიწყო ომი ერევნის მთავრობამ. აქ კითხვა ლორის კი არ ეხებოდა, არა, მათ უფრო ფართე მიზნები ჰქონდათ. მათი მიზანი იყო ჩვენი რესპუბლიკის მოსპობა, განადგურება ჩვენი დამოუკიდებლობისა. ჩვენ ვიცავდით დემოკრატიულ რესპუბლიკის ამ დამოუკიდებლობას და როცა ლაპარაკია ჩვენი მთავრობის მოქმედებაზე, ჩვენ იმას უნდა შევხედოთ, თუ რამდენათ შესძლო მან ამ დამოუკიდებლობის დაცვა, რესპუბლიკას გამაგრებულად გამოყვანა ამ ომიდან. ომი რომ დაიწყო, სწორედ იმ დროს მოხდა გარეშე ძალის შემოსვლა ჩვენ სახელმწიფოში. ამ გარეშე ძალამ არ იცოდა საქმის მდგომარეობა. იგი შემოვიდა ჩვენში საქმეების სრულიად უცოდინარი. ჩვენ შევძელით ეს გაუგებრობა გაგვეფანტა და გვეჩვენებინა სამართლე. ჩვენ მათ გავაცნობეთ ჩვენი მუდმივი ნეიტრალობა, ჩვენი უარყოფა ბრესტ-ლიტოვსკისა, მაშასადამე უარყოფა მაშინ გამარჯვებულ კოალიციასთან საქმის დაჭერისა, ჩვენი ბრძოლა ოსმალეთთან ჩვენი სასიცოცხლო ინტერესებისთვის და შემოყვანა გერმანიისა მხოლოდ იმიტომ, რომ ოსმალეთთან გვებრძოლნა და და გვეპირდაპირებინა მის წინააღმდეგ გერმანია, რომელ მიზანსაც ჩვენ მივაღწიეთ. ჩვენი ბრძოლა ბათუმისთვის, ეს იყო ბრძოლა საერთო მტერთან—ოსმალეთთან. ჩვენ მოკავშირეებს უთხარით, რომ იმ დროს, როცა კულტურული ღირებულებანი ინგრეოდა ყველგან, საქართველოს რესპუბლიკა ერთად ერთი ოაზისი იყო, რომელიც იბრძოდა ამ კულტურისთვის. მართალია, მოკავშირეებს ჯერ არ უცვნიათ ჩვენი დამოუკიდებლობა, მაგრამ საქართველო თვით არის დამოუკიდებელი სახელმწიფო, რომელსაც ყველა სახელმწიფოებრივი ატრიბუტები აქვს. მოკავშირეებს ყველაფერი ეს გავაცანით. მათი ჯარების შემოსვლა მოხდა ურთიერთის შეთანხმებით და ჩვენი ნებით ამას მოწმობს დოკუმენტი 22 დეკემბრისა. თუ ჩვენი დემოკრატია ისევე გამაგრებული იქნება, როგორც აქამდე, თუ ისევე შეკავშირებული იქნება თავის სახელმწიფოს დასაცავად, როგორც აქამდე, ეს იქნება საუკეთესო ფაქტორი, რომ ყველამ ჩვენ ანგარიში გაგვიწიოს. საერთოდ, როცა გარეშე ძალა შედის რომელიმე სახელმწიფოში, მისი მდგომარეობა რთულდება. ამ დროს წვრილმანი გაუგებრობა შესაძლებელია და ეს ინციდენტები უნდა უარყოფილ იქნეს. ჩვენ განვაცხადეთ, რომ არავითარ დეთმობას, რომელიც შებღალავდა ჩვენ ინტერესებს, ჩვენ არ დავადგებით და ამისთანა მოთხოვნილებანი ჩვენთვის არც წამოუყენებიათ. რაც შეეხება ომის გათავებას, თქვენ უკვე იცით, თუ ის რა პირობებით დამთავრდა. ჩვენ შეგვიძლია თამამად ვსთქვათ, რომ სომხეთის მთავრობა ამ ომში დამარცხდა და მას ჩაეფუშა განზრახვები. მან განიცადა პოლიტიკური დამარცხება. ერევნის მთავრობას იმედი ჰქონდა ყველა რეაქციონურ ძალებისა და მათზე ფურდნობიდა. ამას ცხადად ის მოწმობს, რომ მაშინ, როცა ომი სწარმოებდა, ამ დროს გაჩნდა სოჭის ოლქში ახალი ძალა, რომ ჩვენთვის მახვილი ჩაეცა: ჩვენ მივიღეთ ცნობები, რომ „მოხალისეთა არმია" აპირებდა ჩვენ ნაწილებზე შეტევის დაწყებას 28 დეკემბერს. აშკარაა, რომ დენიკინი და სომხეთის მთავრობა შეთანხმებულად მოქმედებდნენ. იბრძოდა დემოკრატია და რეაქცია. ჩვენ დავამარცხეთ მტერი და დროზევე შევაჩერეთ ომი. ნაციონალისტების ლოზუნგი იყო „ომი ბოლომდის". ჩვენ რომ ეს შეგვეთვისა, დამოუკიდებლობა საფრთხეში ჩავარდებოდა. ჩვენ აღნიშნულ პირობებში გავამაგრეთ დემოკრატიული რესპუბლიკა, ჩვენი მოვალეობას, ჩვენი დამოუკიდებლობა, რომელიც დაფუძნებულია საუკეთესო პრინციპზე—ერთა სოლიდარობაზე—მომავალში უფრო მეტგარათ დავიცვათ და გაუფრთხილდეთ, როგორც თვალის ჩინს. ჩვენ ვუყურებთ მომავალს იმედიანათ, რადგანაც იგი ჩვენია და არა ჩვენი მტრებისა (ტაში).

მოხსენების შემდეგ იმართება კამათი.

კაიტაჯიანი ბრალს სდებს ამ ომის დაწყებაში სომხეთის ავანტიურისტებს და ამბობს, რომ იმ პოლიტიკის მეთოხებით, რომელსაც აწარმოებს საქართველოს მთავრობა, შესაძლებელი გახდა სისხლის ღვრის შეჩერება. რაც შეეხება ყოველგვარ იმპერიალისტების მადას, ჩვენ მათ აშკარად უნდა უთხრათ: „ხელები შორს ჩვენგან".

ვ. ჯუღელი. (მის გამოსვლას საბჭო ტაშის (ცემით ხვდება) გადასცემს საბჭოს ომის ეპიზოდებს და ამბობს, რომ ჩვენმა ინტერნაციონალურმა და დემოკრატიულმა პოლიტიკამ გაიმარჯვა ნაციონალისტებზედ. ორატორს მოჰყავს მაგალითები დაშნაკელების პროვოკატორულ მოღვაწეობისა. ორატორი ეხება „ჭეშმარიტ ინტერნაციონალისტებსაც" და ამბობს, რომ, როცა იგი ფრონტზე მიდიოდა, მას შეხვდა ა. ზურაბოვი, რომელმაც ამის გამო ხაყვედურით მიმართა და ურჩია არ წასულიყო ფრონტზე (ხმები: „სირცხვილი მას") ორატორი ეკითხება საბჭოს, რომ გაემარჯვათ დაშნაკელებს, რა ბედი ეწვეოდა კერძოთ თფ. საბჭოს? ეს „ინტერნაციონალიზმი" არის ნამდვილი ნაციონალიზმიო. რაც შეეხება მოკავშირეების შემოსვლას, მათ მოსვლას რეაქცია არ მოჰყვება. ეხლა დაინახეს, რომ ჩვენ დემოკრატიას ბრძოლა შესძლებია. ჩვენი თავისუფლება თავდებია მთელი ამიერკავკასიის თავისუფლებისაო. (ტაში).

გ. ფოფხაძე თავის სიტყვაში აღიარებს ჩვენი ხელმძღვანელების პოლიტიკის სისწორეს და უპირატესობას და აკრიტიკებს ამ პოლიტიკის უარმყოფელების დებულებებს. იგი ამბობს, რომ დენიკინიდან დაწყებული და არშაკ ზურაბოვამდე გათავებული,—ეს ერთი ანტიდემოკრატიული ფრონტია.

ატოევი იცავს ზურაბოვის ჯგუფს, ლაპარაკობს „ჭეშმარიტ ინტერნაციონალიზმზე".

მომხსენებელი ბოლო სიტყვაში უპასუხებს შეკითხვებზე. მიღებულ იქნა ერთხმად შემდეგი რეზოლიუცია:

„ქ. თფილისის მუშათა საბჭომ, მოისმინა რა ამხ. გეგეჭკორის მოხსენება სომხეთ-საქართველოს ომის ლიკვიდაციის შესახებ და განიხილა რა შექმნილი მდგომარეობა, დაადგინა: 1) მიულოცოს სახალხო გვარდიის და ახალგაზრდა ჯარს, რომელთაც იარაღით ხელში შესძლეს დაეცვათ დამოუკიდებელი დემოკრატიული საქართველო სომხეთის მთავრობის ჯარების თავდასხმისაგან, რომელსაც მიზნად ჰქონდა დასახული გაენადგურებინა საქართველოს დემოკრატია და მის მაგიერ აღემართა პარტია დაშნაკცუტიუნის და სომხეთის ბურჟუაზიის დროშა, 2) მოიწონოს მთავრობის მოქმედებანი, რომელმაც დროზე დაამთავრა ომი და დავა საზღვრების შესახებ გადიტანა საერთაშორისო ხაზავო კონგრესზე, შეანარჩუნებინა რა საქართველოს დემოკრატიას ძალები თავის სამარ პოზიციებზე. 3) საბჭო ერთხელ კიდევ აცხადებს, რომ ის სთვლის შეუწყნარებლად ჩარევას საქართველოს შინაურ საქმეებში და მის პოლიტიკაში გარეშე ძალებისა, რომლებიც არ გამომდინარეობენ თვით საქართველოს ხალხიდან. მუშათა დეპუტატების საბჭო მთელი თავისი საშუალებებით დაიცავს დამოუკიდებელ საქართველოს რესპუბლიკას, როგორც სახელმწიფოს არსებობის ერთად ერთ ფორმას, რომელიც უზრუნველჰყოფს არსებულ მომენტში დემოკრატიის უფლებებს და თავისუფლებას".

უკანასკნელი ცნობები

ბათუმი, 11 იან (საკუთარ კორესპონდენტ) ჩამოვიდა პარიზში კონფერენციაზე მიმავალი ჩვენი დელეგაცია. ჩამოვიდა აგრეთვე რამდენიმე ჩვენი ინტელიგენტი და მუსულმანთა განმათავისუფლებელ კომიტეტის წევრები. მათის ჩამოსვლით აქაური საზოგადოებრივი ცხოვრება ცოტა გამოცოცხლდა. ქართველობა ნაკლებ მოდის. გიმნაზიების და საზოგადოთ სასწავლებლების უქონლობა ხელს უშლის მათ დაბრუნებას, იმავე მიზეზით ზოგი ჩამოსული უკან ბრუნდება. ეროვნული საბჭო ეხლავე შეუდგა ამ საკითხის მოგვარებას. საჭიროა განათლების სამინისტრომ სასწრაფო დახმარება აღმოუჩინოს. აქ თავი მოიყარა რუსეთიდან ჩამოსულმა ტყვეთ ნამყოფმა და ხრავალმა ლტოლვილმა სომეხმა. ინგლისელები დახმარებას უწევენ მათ, აძლევენ სამუშაოს, ბინას, საკვებს და ხუთ მანეთს ხელფასს, საოლქო საბჭოს მიერ შექმნილი მილიცია ძალიან სუსტობს. ინგლისელები უკმაყოფილონი არიან. თუ ამ მოკლე ხანში მილიცია არ გამოკეთდა თითონ აპირებენ მის გაწრთვნას და თავიანთ მილიციაში არევას. (ს. დ. ს.)

დეპეშები

(საქართველოს დეპეშათა სააგენტო).

12 13, იანვარი.

გერმანული პრესის ცნობები.

ფრანგული პრესა და განსაკუთრებით პარიზის გაზეთები „ტანი", „ეკო დე პარი" და „მატენი" გამოსთქვამენ აზრს, რომ ბერლინის უკანასკნელი ამბები უნდა გამოიყენონ საზავო მოლაპარაკების გადადების მიზეზათ. „ეკო დე პარი" სწერს სოც. დემ. მთავრობის გადაყენების შესახებ და აღნიშნავს, რომ სახელმწიფოს მართვის სისტემა შეუძლებელია აშენებული იყოს კლასიურ ბრძოლაზე. ასეთივეა ინგლისურ გაზეთების კილო, რომელთ შორის „დეილი მეილი" აცხადებს, რომ გერმანელებს არ უნდა მისცენ ნება გაანადგურონ ის, რაც სამხედრო დაჯილდოვების შემოსავალიან წყაროს წარმოადგენს. ამის განზრახვა გერმანელებს სრულიად არა აქვთ, სახალხო რწმუნებულნი ისე, როგორც ადმინისტრაციის მთელი შემადგენლობა, პირიქით, ყოველ ღონეს ხმარობენ, რომ აღმოაჩინონ ახალი წყაროები და შეინარჩუნონ არსებული. როგორც უკვე განაცხადა შეიდემანმა მთავრობა თავის უმნიშვნელოვანეს საქმეთ სთვლის შეკრას ზავი, რომ ახალ აღმშენებლობისთვის დამშვიდებული მუშაობის დრო დადგეს, მაგრამ მთავრობას სურს თავისი მისია არა განსაკუთრებით სამხედრო იძულებითი ზომებით აღასრულოს, არამედ—ხალხის დახმარებით და ამიტომ მთავრობა თავისუფალი უნდა იყოს მოლაპარაკების წარმოების და მის განხორციელების საქმეში. ეს ყოვლად შეუძლებელია მაშინ, როცა ხალხის უმრავლესობა გაწყვეტილი იქნება, ან და შიმშილით დაუძლურებული. ამ პრობლემასთან მჭიდრო კავშირი აქვს დროებითი ზავის ასრულების საშუალებას მოკავშირე სახელმწიფონი გარედან სურსათის შემოტანის აკრძალვით აშკარათ ეწინააღმდეგებიან ახლანდელ მთავრობას, როგორათაც არ უნდა იყოს განმარტებული და გამოყენებული ტექსტი და დროებითი ზავის პირობები, მათი სული და ხასიათი ისეთი უნდა იყოს ორივე მხრით, რომ შესაძლებელი გახდეს მშვიდობიანობის მიღწევა და ხალხთა ლიგის შექმნა მტკიცე ზავის დასამყარებლათ.

გაზეთ „ფორვერტის" ცნობით მოკლულია 180 კაცი. ამ რიცხვში ნაწილი მეამბოხეა, დანარჩენები კი შემთხვევით გამვლელნი. მთავრობის ჯარის დანაკლისი უმნიშვნელოა.

სახალხო წარმომადგენლის ნოსკეს ორგანიზაციური მუშაობა კარგათ მიდის. მოხალისეების რიცხვი თანდათან იზრდება შეიარაღებულების საქმეც კარგათაა მოწესრიგებული

სპარტაკელები კიდევ შეეცადენ გამოეტანათ ყუმბარები საავიაციო ბანაკიდან. ვესტერმარკში და დობრიცში ამ ცდამ უნაყოფოდ ჩაიარა. დობრიცში სპარტაკელების წასვლის შემდეგ კომენდანტმა ყველა ყუმბარა გამოიტანა გაშლილ ადგილზე და ააფეთქა, რომ არავის ჩავარდნოდა ხელში.

შპანდაუს ახლოს მთავრობის ჯარმა სპარტაკელებს კვლავ წაართვა კოშკი და საარტილერიო სახელოსნოები.

8 იანვარს, ღამე სპარტაკელებმა ბერლინის ცენტრალურ სადგურზე იერიში მიიტანეს, მაგრამ უკუ იქნენ ქცეული.

სპარტაკელთა პროვოკაციულ მოქმედების გამო მთავრობამ უარჰყო სპარტაკელების წინადადება მოლაპარაკების შესახებ. მთავრობამ მტკიცედ გადაწყვიტა მიიღოს ზომა სპარტაკიზმის დასამარცხებლათ და ნაციონალურ ყრილობის მოსაწვევათ გაკაფოს გზა.

სახალხო წარმომადგენელმა შეიდემანმა პრუსიის წარმომადგენელს უთხრა, რომ თუმცა ყოველდღიური მუშაობა მიმდინარეობს წყნარათ, მაგრამ მთავრობა ბალშევიკურ მოძრაობის საშიშროების მნიშვნელობას არ ამცირებს და გადასწყვიტა იბრძოლოს მის წინააღმდეგ. შეიდემანმა განაცხადა, პირველი ვალი ეს მთავრობის დახმარებაა. ყველაზე მეტი საშიშროება ეს ბალშევიკების მხრით არის, ამიტომ მის წინააღმდეგ ბრძოლა ნიშნავს სიწყნარისათვის ბრძოლას. ზავის და თავისუფლების მიღწევას შეიცავს მთავრობის პროგრამა, რომელსაც ის დიდის ენერგიით გაატარებს.

ბერლინის ტრამვაის მუშების გაფიცვა ხუთშაბათს რვა იანვარს დასრულდა მომრიგებელ კომისიის ჩარევის შემდეგ. გაფიცულთა მოთხოვნილების უმეტესი ნაწილი დააკმაყოფილეს, ამას მოყვება ტრამვაის ტარიფის მომატება. მოძრაობა დაიწყო 9 იანვარს.

გროს-ბერლინის ბიურგერის საბჭომ გამოსცა მოწოდება მუშებისა და ყველა მოქალაქეს მიმართ, აღადგინონ დარღვეული წესრიგი და სიწყნარე.

დამოუკიდებელ ს. დემ. კომიტეტმა 12 იანვრისთვის დანიშნა მასიური კრება.

ბერლინის ცენტრალურ საქონლის ბანკის თავდასხმის დროს სპარტაკელებს მოუკვდა 58 კაცი, დაიჭრა მრავალი. მთავრობის ჯარს მოუკლეს 1 და დაუჭრეს 2.

8 იანვარს გერმანელებს და პოლონელებს შორის დიდი ბრძოლა იყო. გერმანიის ჯარმა იერიშით აიღო ცარკმაუ(?), მაგრამ ბოლოს, მოწინააღმდეგის ძალის სიმრავლის გამო, გერმანელებმა ისევ დასტოვეს ცარკმაუ. ვისეკის მაღლობების და თვით ვისეკის ხელში ჩასაგდებათ მომხდარი ბრძოლა გერმანიის ჯარის სასარგებლოდ სწარმოებს... (გამოტოვებულია).

სოციალისტური რესპუბლიკის მეათე ცენტრალურმა საბჭომ თავის თავმჯდომარის ლენდტეს საშუალებით შემდეგი რადიო დეპეშა გამოგზავნა: ბერლინში ყოფნის დროს რადეკი სთხოვდა აჯანყებულ სპარტაკელებს გამაგრებულიყვნენ რუსის ჯარის მოსვლამდე, რადგან მეათე არმიის საბჭო თანახმაა შემოუშვას რუსეთის ჯარი. აღმოსავლეთის ფრონტიდან იუწყებიან, რომ რუსებს საშუალება არა აქვთ შემოვიდნენ. არც ერთი ჯარისკაცთა საბჭო არ აძლევს რუს ჯარისკაცთ ჩვენს ბრძოლაში მიიღონ მონაწილეობა. რადეკის მტკიცება უაზროა და შეურაცხყოფაა იმ გერმანელ პროლეტარების, რომლის შვილები აღმოსავლეთის ფრონტზე იმყოფებიან.

მოკავშირეთა სახელმწიფოებისთვის ორთქლმავლების და ვაგონების მეათე გადაცემა ძალიან ძნელდება, რადგან მოკავშირეები საუკეთესო ხარისხის მასალის ჩაბარებას მოითხოვენ. ხშირად გადასაცემ ვაგონებიდან მხოლოდ ნაწილს იღებენ. იყო შემთხვევა, რომ რამოდენიმე ასი ვაგონიდან მხოლოდ ერთი მიიღეს. ეს აძნელებს გერმანიის რკინის გზის საქმეს და ტრანსპორტის საქმეებს, ასეთს პირობებში შეუძლებელი ხდება სურსათისთვის აუცილებელ ტრანსპორტის ყოლა.

მთავრობამ, რომელიც გრძნობდა სპარტაკელთა წინააღმდეგ ბრძოლის აუცილებლობას, პარასკევს, 11 იანვარს უარჰყო დამოუკიდებელ სოც.-დემ. ახალი წინადადება, რომელიც გამოიწვია სპარტაკელთა პოზიციის დასუსტებამ. მას შემდეგ, რაც ბერლინის ახლო მახლო ქალაქიდან ჩამოვიდა მთავრობის ერთგული ჯარი, მთავრობამ გადაწყვიტა შაბათს გადამწყვეტი ზომა მიიღოს სპარტაკელთა წინააღმდეგ. სამხედრო რაზმები და რესპუბლიკანური სახალხო გვარდია განაპირა უბნებიდან ქალაქისკენ მიიწეოდენ, სადაც უნდა დაეპყრათ მეამბოხეთა ბუდეები. სად. „ანგალტის" რაიონში ძლიერი ბრძოლა მოხდა სპარტაკელთა „წითელი დროშის" ბინის დასაჭერათ. ცხარე ბრძოლა გაიმართა აგრეთვე „ბერლინის ახალ ცნობების" და „გერმანიის კურიერის" დასაჭერათ. „წითელი დროშა" დაიჭი-

რა მთავრობის ჯარმა პარასკევს დიდი ბრძოლის შემდეგ. ზემოხსენებული პანგერმანული გაზეთებიც დაიჭირეს და მესაკუთრეთ გადასცეს. შაბათს, დილის 8 საათაზე, სამხედრო ძალების მომატების შემდეგ „ფორვერტსის" შენობა ისევ დაიჭირეს, მაგრამ იძულებული იყვნენ შენობისთვის ზარბაზნებიდან დაეშინათ. სროლის დროს შენობის წინა ნაწილი დაინგრა და ტყვიისმტყორცნელთა პოზიცია, სადაც სპარტაკელები იდგნენ, ხელთ ჩაუვარდათ. ოფიციალური ცნობების თანახმად აქ დაატყვევეს 3000 კაცი. ხმები, რომ როზა ლიუქსენბურგი და ლიბკნეხტი დატყვევებულთა რიცხვშია, სიმართლე არ არის. შაბათს დიდი ბრძოლა იყო ვოლფის დეპეშათა სააგენტოს შენობის და „ბერლინერ ტაგებლატის" ხელში ჩასაგდებათ. მას შემდეგ რაც თავისუფალი რაზმები მთავრობის ჯართან ერთათ გამოვიდა ბრძოლაში სპარტაკელების წინააღმდეგ, უკანასკნელთა მდგომარეობა უიმედო შეიქნა. დაჭრილთა და დახოცილთა რიცხვი სპარტაკელების მხრით ჯერ გამოურკვეველია, რადგან სპარტაკელებს დაჭრილები სასწრაფოთ მიჰყავთ საავათმყოფოში. დახოცილთ კი მალავენ. „ფორვერტსის" შენობის ხელში ჩაგდების დროს მთავრობის ჯარს მოუკლეს 5, დაუჭრეს 8. რადგან სპარტაკელების მდგომარეობა მთავარ პუნქტებში თანდათან უარესდება, მათ ხელი მიჰყვეს ცარცვა-გლეჯას. ბერლინის აღმოსავლეთ ნაწილში გავლის დროს ისინი იარაღის დამუქრებით მოითხოვდნენ სასურსათო საწყობის გადაცემას. განსაკუთრებული საბოტაჟი გამოიჩინეს სპარტაკელებმა ამომრჩეველთა ბიუროში, სადაც მათ დამუქრებით და ძალდატანებით აღებინეს ხელი მუშაობაზე მოხელეებს და მოითხოვეს ამომრჩეველთა ფურცლების გადაცემა.

პოლიტიკურ წრეებში დიდი ინტერესით მსჯელობენ რეიხსტაგის სოციალდემოკრატიულ უმრავლესობის ფრაქციის წევრის შულცის იმ ცნობის შესახებ, რომ დამოუკიდებელნი მზათ არიან მიიღონ მთავრობის ყველა მოთხოვნილება და სხვათა შორის სპარტაკელების მიერ რედაქციის განთავისუფლების შესახებ, თუ რომ მთავრობა სამი თვით გადასდებს ეროვნულ ყრილობის არჩევნებს. შულცმა, რომელიც ამ ჟამად სახალხო რწმუნებულების ებერტის მდივანია, შემდეგი განაცხადა: სპარტაკელებს უმთავრესად იმისი ეშინიათ, რომ არჩევნების დაჩქარება შეუძლებლად გახდის ხალხის ნამდვილ მისწრაფებათა გამოაშკარავებას და მათ სურთ, რომ ხალხის ნამდვილმა ნება-სურვილმა თვით დასდოს მსჯავრი სპარტაკელთა პარტიას. მთავრობა კი არ იჩენს განზრახვას, მოუცადოს ხალხის მსჯავრს და სცდილობს ბოლშევიკები თვითვე მოსპოს. ბურჟუაზიულ პრესას მოსწონს ასეთი გადაწყვეტილება და აღნიშნავს იმ ფაქტს, რომ საბჭოთა ყრილობის დადგენილება ეროვნულ ყრილობის არჩევნების 19 იანვრისათვის დანიშვნის შესახებ მიღებულ იქნა 400 ხმით, 50 ხმის წინააღმდეგ. მათი აზრით ამით ხალხის ნება სურვილი ცხადათაა გამოთქმული.

ინგლისური პრესის ცნობები

ახალ სამინისტროში შედის მუშათა პარტიის 5 წევრი, არჩევნების შემდეგ კი მეექვსეც შევა.

ლიბკნეხტის მოკვლის შესახებ გავრცელებულ ხმების გარდა, რომელიც ყალბი გამოდგა, ბერლინიდან ახალი ცნობები არ მიღებულა. გერმანიის ყოველ მხრიდან კოპენგაგენში კი მოდის ცნობები, რომ ბოლშევიზმმა ფართო ხასიათი მიიღო და ყველგან ისეთი უწესრიგობაა, როგორც დედა-ქალაქში. მიუნხენში მოსალოდნელია საერთო გაფიცვა. დრეზდენში, დიუსელდორფში, აუგსბურგში, შტუტგარტში და ჰამბურგში დიდი უწესრიგობაა. მეამბოხეებმა დაიჭირეს ქალაქის კოშკი და რედაქციები.

ჰამბურგში განსაკუთრებით სწარმოებდა საშოქალაქო ომი, რომელიც ჯერაც გრძელდება. ამავე დროს კი გრძელდება ბერლინში მთავრობის ჯარის მისვლა, მაგრამ სპარტაკელების დამარცხება მაინც ვერ შესძლეს. ოთხშაბათიდან ბრძოლა სწარმოებდა რედაქციის შენობის გარშემო, რომელსაც ზარბაზნებს ესროდნენ და ცეცხლის წამკიდებელ ყუმბარებს უშენდნენ. მსხვერპლი დიდია.

ფრანგული პრესის ცნობები.

შეერთებულმა მთავრობებმა გადასწყვიტა დაარსონ უმაღლესი საბჭო, რომელშიც შევა ორ-ორი წარმომადგენელი საფრანგეთის, იტალიის, შეერთებულ შტატების და დიდი ბრიტანეთის. საბჭოს მიზანია მოაგვაროს სურსათის და ტრანსპორტის საკითხი. ზოგიერთი განსაკუთრებული ზომები მიღებულია წინასწარ უმაღლეს საბჭოს გადაწყვეტილებამდე. ამგვარათ დახმარება აღმოუჩინა სერბიის და რუმინიის. ავსტრიის უნგრეთის შესახებ კი შერეული კომისია მუშაობდა ბერნში ვენის და ავსტრია უნგრეთის ტერიტორიის წარმომადგენლებთან ერთათ.

ბოლშევიკების ცნობები.

მოსკოვი. იანვრის 12. ჰააგა. 8 იანვარი. ინგლისში რკინის გზის მოსამსახურეთა გაფიცვა ფართო ხასიათს იღებს. გაფიცულნი ეკონომიურ მდგომარეობის გაუმჯობესებას მოითხოვენ. **მოსკოვი.** 12 იანვარი. იანვრის პირველ რიცხვებში უფის სამხედრო რევოლიუციონურმა კომიტეტმა დამფუძნებელი კრების წევრთაგან მიიღო წინადადება დაიწყონ მოლაპარაკება მტრული მოქმედების შესაწყვეტათ. დამფუძნებელი კრების მომხრეებმა მოითხოვეს სრული გარანტია, რომ მათ დელეგატებს ხელს არ ახლებენ.

დამფუძნებელ კრების წევრთა კომიტეტმა წინადადება მისცა ბოლშევიკებს დამფუძნებელ კრების მომხრეთა და საბჭოთა ჯარის შორის სამხედრო მოქმედება შესწყდეს. კოლჩაკის წინააღმდეგ ერთად გაილაშქრონ და ახალ დამფუძნებელ კრების მოწვევამდე ყველა სოციალისტურ პარტიათა წარმომადგენლებისაგან სრულიად რუსეთის მთავრობა შეადგინონ. კომიტეტს პასუხათ განუცხადეს, რომ არავითარ დამფუძნებელ კრების მოწვევაზე ლაპარაკიც კი არ შეიძლება და რაიმე ცვლილების შეტანა რუსეთის საბჭოთა რესპუბლიკის კონსტიტუციაში შეუწყნარებელია. საბჭოთა მთავრობას შეუძლია მემარჯვენე ესერთა პარტიის ლეგალიზაციას დასთანხმდეს, თუ დამფუძნებელ კრების წევრთა კომიტეტმა წარმოადგინა ყველა მომხრე-თანამოაზრეებისადმი მიმართვის ტექსტი, სადაც ისინი მოუწოდებენ შესწყვიტონ ბოლშევიკების წინააღმდეგ ბრძოლა და აქტიურათ გაილაშქრონ კოლჩაკისა და მის ზურგის იქით მდგარ იმპერიალისტების წინააღმდეგ. მოლაპარაკება გრძელდება.

ახალი ამბები

ბათუმის ქალაქის საბჭოს ხმოსნების არჩევნები ცხრა მარტს მოხდება! ამომრჩეველთა აღწერა დაიწყება იანვრის ოცს და გათავდება ოცდა ორს. საჭიროა ოც იანვრისათვის ბათუმში ჩამოვიდნენ ბათუმის ქართველი მცხოვრებნი და ძველი ხმოსნები.

◆ **იარაღის აღმოჩენა.** 10 იანვარს რუსთაველის ქ. № 20 მე 9 კომისარიატის უფროსმა მილიციონერმა გუგუშველმა აღმოაჩინა სარდაფში მიწაში ჩაფლული 8 ვინტოვკა, რევოლვერები და პატრონები. იარაღი ეკუთვნოდა ს. ნიკოგოსოვს და ა. ალექსანდრიანს.

◆ **რუსთა ეროვნულ საბჭოს საგარეო საქმეთა სამინისტრომ აცნობა,** რომ თფილისში არსებული ამიერ-კავკასიის რუსთა ეროვნული საბჭო არ შეიძლება ჩაითვალოს რომელიმე სახელმწიფოს წარმომადგენლათ. ამ საბჭოს უფლება აქვს განაგოს საქართველოში მხოლოდ კულტურულ-განმანათლებელი საქმენი. ამიტომ შუამდგომლობა საქალაქო არჩევნების გადადების შესახებ საბჭოს საქმე არ არის და როგორც უკანონო, არც იქნება განხილული.

◆ **მექრთამეობისა და უკანონო მოქმედებისათვის.** გენ.-გუბერნატორის განკარგულებით დაატუსაღეს და სამართალში მისცეს მექრთამეობაში შენიშნულნი: 1) პორუჩიკი ავალიანი; 2) უფროსი მილიციონერები ციციშვილი და ფულცევი; 3) მე 5 უბნის უმცროსი მილიციონერები ბერაძე და მოკონაძე. სამსახურის დროს შესაფერი უნარის გამოუჩენლობის და აგრეთვე უკანონო მოქმედებისათვის დათხოვნილ იქნენ: 1) მე-9 კომ. თანაშემწე ჭკუასელი; 2) პირველი უბნის კომისარი გიორგაძე და 3) მე 5 უბნის კომისარი იბრაგიმოვი, ხოლო მე 7 უბნის კომ. თანაშემწე ჯორბენაძე დატუსაღებულ იქნა 7 დღით.

ქ რ ო ნ ი კ ა.

— ხუთშაბათს, საღ. 6 საათზე, მეოთხე რაიონულ კოლექტივის ბიუროს ახალ ბინაზე დანიშნულია ამავე რაიონის კოლექტივის წევრთა მორიგი სხდომა.

— სამშაბათს, 13 იანვარს, საღამოს 5 საათ. მეოთხე რაიონული კოლექტივის ბიუროს ახალ ბინაზე (ოლდას ქ. 29), დანიშნულია ამავე რაიონის ქალთა ორგანიზაციის წევრთა საზოგადო კრება.

— დღეს, დილის 8 საათზე, მეოთხე რაიონულ კოლექტივის ბინაზე (ოლდას ქ. 29) დანიშნულია ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციის საფინანსო კომისიის სასწრაფო სხდომა.

— დღეს, საღამოს 6 საათზე პროფესიონალურ კავშირთა საბჭოს სხდომა შესდგება შრომის ხელშეკრულობის განსახილველად.

საქართველოს პარლამენტი

11 იანვრის სხდომა.

(დასასრული)

ნ. რამიშვილი. მოქალაქენო, ხალხის წარმომადგენელნო! ყველას კარგათ მოგეხსენებათ, რომ ეს ომი, რომელიც ერევნის მთავრობამ დაიწყო, მიმართული იყო უმთავრესად არა ლორის და ახალქალაქის მაზრების დაპყრობისაკენ, არა, მათი მიზანი უფრო შორს მიდიოდა. მათ სურდათ დამხობა ჩვენი დამოუკიდებლობის (მართალია?) და თქვენ ყველანი მიხვდებოდით იმ აღშფოთებას, რომელსაც ადგილი უნდა ჰქონოდა ჩვენ საზოგადოებაში. მიუხედავათ ამისა, მოხდა განსაცვიფრებელი მოვლენა: იმ ექსცესებს, რაც ისე სჩვევია ყოველთვის მეომარ სახელმწიფოებს, აქ არ ჰქონია ადგილი. აქ ამაზე არ. ჯაჯანაშვილმა მოგახსენათ. და მეც მინდა მოგაგონოთ თუ რა ხდებოდა ომის გამოცხადების დროს მოწინავე ინგლისში, გერმანიაში, ამერიკის დიდ დემოკრატიულ ქვეყნებში. მე ვამბობ ჩვენ სახელმწიფოში ამისი მსგავსი არა ყოფილა რა, არ მოხდა არა იმიტომ, როგორც აქ სთქვეს, რომ მთავრობამ რეპრესიები მიიღოვო. არ მოხდა იმიტომ, რომ ხალხი შეგნებულია. და აგრეთვე იმიტომ, რომ მთავრობამ მიიღო თავიდანვე ზომები, რომ არავითარ გამოსვლას ადგილი არ ჰქონოდა. როდესაც ომი აშკარა შეიქნა, მთავრობამ გასცა ბრძანება და პირადათ გახადა ყველა ადმინისტრატორი პასუხისმგებელი, რომ არავითარ ექსცესებს ადგილი არ ჰქონებოდა მართალია, ხალხმა დიდი სიფხიზლე გამოიჩინა, მაგრამ, თუ თქვენ დაუჯერებთ ინტერპელიანტებს მაშინ ერთი რამ აშკარაა, მთავრობა თითქოს თითონ უწყობდა ხელს ექსცესებს. რა ექსცესებზე ლაპარაკობთ? ხალხს ატუსაღებენო. მართალია ეს, მაგრამ აუცილებელი იყო, რადგანაც არაჩვეულებრივ თავდასხმაში დიდ როლს თამაშობდნენ ადგილობრივი ელემენტები და საჭირო იყო შესაფერი ზომების მიღება. აქ ამბობდნენ, რომ მექრთამეობას ჰქონდა ადგილიო, იჭერდნენ ამა თუ იმ პირს და შემდეგ ფულით ანთავისუფლებდნენო. აქ ორ გარემოებას უნდა მიექცეს ყურადღება, ერთი ის რომ ჩვენ გვაქვს საქმე არა ისეთ ხალხთან, რომლებიც გამსჭვალული არიან მოქალაქეობრივ გრძნობებით და საჭირო დროს გამოცხადდებიან აქ და იტყვიან ყველა იმ ბოროტმოქმედების შესახებ, რომელსაც ადგილი ჰქონდა. პირიქით ჩვენ საქმე გვაქვს ისეთ ელემენტებთან, რომლებიც თვით ხელს უწყობენ ამ მექრთამეობას. მთავრობამ მიიღო სასტიკი ზომები ბოროტმოქმედთა წინააღმდეგ, დანიშნულია რევიზია, იქნება გამოძიება. ჩვენ უკვე გადავაყენეთ რამდენიმე კომისარი. ერთ რამეს უნდა მივაქციოთ თქვენი ყურადღება. ამ ოპოზიციას ჰყავს მეორე თანამოაზრე ოპოზიცია ქალაქის თვითმართველობაში. ისინი იქ გვეუბნებიან, ნუ ერევით ჩვენს საქმეში, მილიცია თვითმართველობის განკარგულებაში არისო. აქ კი მოდიან და გვეუბნებიან: მიიღეთ ზომები მილიციის წინააღმდეგო. რა არის ეს—სინიდისიერი ოპოზიცია, თუ პროვოკაცია? მე დოლუხანოვს დიდი ხანია ვიცნობ და არ მეგონა, რომ ასეთი უსაბუთო იქნებოდა მისი გამოსვლა. მე, სამწუხაროთ, მიხდება ასეთ უმნიშვნელო რამეებზე შეჩერება, მაგრამ უნდა განვაცხადო, რომ იქ, სომხების სემინარიაში, სადაც დაპატიმრებულები ისხდნენ, ყველას შეეძლო თავის ბუნებრივ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება. დოლუხანოვი ნაფიცი ვექილია და უნდა იცოდეს, რომ ასეთ დაუსაბუთებელ ფაქტებით არ უნდა გამოსულიყო. თუ ყველა ის, რაც მე ვსთქვი, არ დამტკიცდება, მე ხელს ავიღებ, როგორც აქ წინათ განაცხადეს, პოლიტიკურ მოღვაწეობაზე, თუ არა და მან უნდა დაანებოს თავი მოღვაწეობას. იქ ჩვენ დანიშნული გვყავდა საგანგებოთ ოფიცრები გიორგაძე, ჭელიშვილი. ტყუილია ის ცნობა, რომ დატუსაღებულები რამდენიმე დღის განმავლობაში უჭმელები იყვნენო. ყველას ჰქონდა საშუალება მიეღო ის ულუფა, რომელიც დაკანონებული იყო: გირვანქა ნახევარი პური და სხვ. და აგრეთვე იღებდნენ მას, რასაც გარედან მოუტანდნენ. მრავალი მაშინვე განთავისუფლებული იყო. ზოგს ჰქონდა საბუთები და არ გაუშვესო. ეს იმიტომ, რომ გაცემული იყო ბრძანება, რომ ვინც საეჭვოა არ უნდა გაენთავისუფლებინათ დაბალ მოხელეებს, რათა არ ჰქონოდათ საშუალება ქრთამები აეღოთ. აქ ამბობენ, რომ რკინის გზიდან დაითხოვეს სომხებიო. სადა, როდის? მართალია გენ. ყარალაშვილმა გასცა ასეთი ბრძანება, მაგრამ მთავრობამ ეს გააუქმა. მრავალ ადგილას საპასუხისმგებლო ადგილებზე სომხები მივიღეთ კომისრის თანაშემწეებათ. მათ ამ შეკითხვით ისარგებლეს, რომ განემეორებინათ ძველი ბრალდება—აუტანელი პირობები ლტოლვილებისა. თუ რამდენათ აუტანელია აქ მათი მდგომარეობა და რამდენათ სამოთხეა იქ, სომხეთში ამაზედ ერთმა ფრიად ცნობილმა სომხის მოღვაწემ განაცხადა, რომ იქ, როდესაც პარლამენტში ომის საკითხი სწყდებოდა და როცა დეპუტატები ჩამოდიოდნენ, კიბეებზე დახოცილი ლტოლვილთა გვამები ეყარაო. მე არ მაქვს თან აქ ის სურათი, სადაც გადაღებულია თუ, რა მდგომარეობაში არიან ლტოლვილები ერევანში. თუ რამდენათ კარგათ გრძნობენ თავს აქ ლტოლვილები შედარებით, ამას დაგიმოწმებენ ახალქალაქის ლტოლვილები. აქ ზილიკლუჩი ახსენეს. გმირი იმ აჯანყებისა პოლკოვნიკი კარალკოვი, რომელიც აჯანყებულთა ხელმძღვანელობდა ეხლა სომხის ჯარში არის. ეს ამტკიცებს მას, რომ ერევნის მთავრობა არავითარ ხრიკს არ ერიდებოდა მოეწყო ამბოხება. როგორ შეხვდავდა რომელიმე დემოკრატიული მთავრობა იმ აქტს, რომ მეამბოხეს ჯარის მეთაურათ ნიშნავდნენ. თქვენ ამბობთ, რომ იქ პარლამენტში და მთავრობაში დაშნაკელები უმცირესობაში არიანო. ჩვენ ეს ვიცით, მაგრამ თქვენც კარგათ მოგეხსენებათ 300 ზინვორი, რომელიც ფაქტიურათ ბატონობს ერევანში. აქ წარმოადგინეს ისეთი საბუთები, რომელიც სრულიად არ გამოხატავს საქართველოს ნება-სურვილებს. აქ ამბობდნენ, რომ გერმანელებს და ოსმალებს შეუერთდნენ ქართველები და მათის დახმარებით სურდათ სომხეთის წინააღმდეგ გალაშქრებაო. თქვენ კარგათ იცით, რომ ეს არ შეეფერება სიმართლეს. როცა მოვიდა აქ გერმანია, ჩვენ იგი მოვიხმარეთ არა იმ მიზნით, რომ მეზობლებზე გაგველაშქრებინა, არამედ მათის დახმარებით გადავარჩინეთ ოსმალთა განადგურებისაგან ყველანი სწორეთ ის შულავერი მაშინ დიდ მადლობით გვიხსენიებდა ჩვენ და გერმანელ ჯარს. ასეთი იყო ჩვენი მოქმედება და როდესაც ამართლებენ (ხმა ვინ ამართლებს,) დიახ, თქვენ ამართლებთ. თქვენ აქ ვერც ერთი სიტყვა ვერა სთქვით ერევნის მთავრობის წინააღმდეგ, ვერც ის საბუთი გამოგადგათ, როცა სთქვით, რომ იქ ჩინებულათ ეპყრობიან ქართველ ტყვეებსო. ნუთუ თქვენ ეს გჯერათ? ვინ გინდათ დააჯეროთ ამით. მე მესმის რომ ეს ეხებოდეს ინგლისს, საფრანგეთს ან სხვა ქვეყანას, მაგრამ იქ, სადაც მაუზერი ბატონობს, განა თქვენ შეგიძლიანთ დააჯეროთ ვინმე, რომ ეს განცხადება სინამდვილეს შეეფერება? აქ ლაპარაკობენ რეფორმების შესახებ. უნდა მოგახსენოთ, რომ ჩვენ კარგათ ვიცით, რომ ყველა ერი უნდა გრძნობდეს, რომ ის მართლაც არის სრული მოქალაქე სახელმწიფოსი. საქართველოს მთავრობამ თავიდანვე მიიღო ზომები, რომ არავითარი გარჩევა რესპუბლიკის ერების შორის არ მომხდარიყო. მოულოდნელმა, მუხანათურმა თავდასხმამ გამოიწვია რეპრესიები, მაგრამ ჩვენ ყოველთვის ვარჩევდით მოღალატეებს ლოიალურ ხალხადან: მთავრობა მუდამ მოწადინებული იყო რეფორმების საშუალებით, რომელიც თანასწორათ გავრცელდებოდა ყველა ერებზე, მიემხრო რესპუბლიკაში მცხოვრები ყველა ერები. თქვენ კარგათ იცით, ბ. აგეტისიანი, რომ სწორეთ მარტო აქ ჩვენში ამიერ-კავკასიის რესპუბლიკათა შორის სხვადასხ. რეფორმები ტარდება, კერძო და აგრარული რეფორმა, რომლის საკითხიც ერევნის მთავრობას სრულიადაც არ დაუსვამს. იმ მთავრობას, რომლის წინააღმდეგაც თქვენ ყოველთვის ილაშქრებთ, შეუძლიან ისეთი რეფორმების გატარება, რომელიც მიმართული იქნება არა მარტო ერთი ერის სასარგებლოთ, არამედ, ყველასთვის განურჩევლათ ეროვნებისა, (ტაში).

არხნიძე. პარლამენტში ამ საკითხის შესახებ შემოტანილი შეკითხვის შინაარსი სულ სხვა უნდა ყოფილიყო. კი არ უნდა ეკითხათ მთავრობისათვის, რათ ატუსაღებთ სომხებსო, არამედ უნდა დაესვათ ასეთი კითხვა: რატომ ექცევა ჩვენი მთავრობა ასე ლმობიერათ რესპუბლიკის მოწინააღმდეგე ელემენტებს? ჩვენ უნდა შეგვედარებინა ჩვენი მთავრობის მოქმედება სხვა სახელმწიფო მოქმედებასთან ომის დროს, უნდა გაგვეხილნა და გაგვეგო, როგორ მოახერხა ჩვენმა მთავრობამ და ხალხმა მოწინააღმდეგეთა მიმართ ისეთი მოპყრობა, რომელიც არც ერთ მეომარ სახელმწიფოს ისტორიაში არ ყოფილა. ეს იქნებოდა ნამდვილი გაშუქება კითხვისა. არიან ჯგუფები, რომლებსაც კანონიერი მოპყრობა არა სწამთ, არამედ მხოლოდ თავდასხმითი პოლიტიკას აწარმოებენ. შემკითხველებს სურთ, რომ დემოკრატიულმა მთავრობამ გადასდგას ისეთი ნაბიჯები, რომლებიც ხალხში ექსცესებს გამოიწვევს. მათ სურთ გააბრაზონ მთავრობა, აღელვონ ხალხი და მერე როცა მიაღწევენ თავიანთ მიზანს, გამოვლენ ახალი საბუთებით და იტყვიან: აი რა სახელმწიფოსთან გვაქვს საქმეო. ასეთია ნამდვილი აზრი შეკითხვისა. რა ფაქტებით დაასაბუთეს შეკითხვა? სომხებს ატუსაღებენო. რასაკვირველია, მთავრობა ატუსაღებდა სომხეთის ქვეშევრდომებს, სამხედრო ჰასაკისას, გზავნიდა საკონცენტრაციო ადგილას, რათა უზრუნველეყო ჩვენი ჯარის ზურგი. მასიურ ჩხრეკის დროს აუცილებელი იყო პასპორტების და დოკუმენტების მოთხოვნა ქვეშევრდომობის და წლოვანობის გამოსარკვევათ. ის დატუსაღებული სომხები, ვინც არ იყვნენ საქართველოს ქვეშევრდომნი, იგზავნებოდნენ მათთვის მიჩნეულ ადგილას. რაც შეეხება იმ წერილს, რომელიც აქ წაიკითხეს, მე მაქვს პარლამენტის წევრის, ღ. შარაშიძის მიერ დავალებული, განვაცხადო, რომ მას ეს წერილი არ მიუღია, და არც გაუგია ამ წერილის შესახებ მას რაიმე. ეს წერილი აღმოჩნდა საქართველოს დაშნაკელების ხელში და მე ვამბობ: თუ მათ არ ჰქონდათ კავშირი სომხეთის სამხედრო წრეებთან, როგორ ჩაუვარდათ ხელში ეს წერილი? (ტაში). საზოგადოთ უნდა მოგახსენოთ, რომ აგეტისიანი უფრო გულახდილია, ვიდრე მისი ამხანაგები. ის ამბობდა, თქვენ დახურეთ ჩვენი გაზეთები „ორიზონი" და „აშხატავორი"ო, მაგრამ ეს გაზეთები ხომ სასომხეთის დაშნაკელთა ცენტრალური ორგანოები იყო, რომლებიც ამტკიცებდნენ თავიანთ ფურცლებზე, რომ ახალქალაქს და ლორს სომხის ერი და მთავრობა არ დასთმობსო, და თუ ამ გაზეთებს ის სთვლის თავიანთათ, აქედან მტკიცდება ის, რომ იმ დაშნაკელებს და ამ დაშნაკელებს შორის კავშირი იყო. ცხადია, რომ თვით საქართველოს ქვეშევრდომები არ წარმოადგენენ ლოიალურ მოქალაქეებს (ხმა: აგეტისიანის ბიუროში ბევრი მოიძებნება) იმის მაგივრათ, რომ შეკითხვა დაესაბუთებინათ, აქ რაღაც ქარტა გვიჩვენეს. გამოდიან იმ საბუთებით, რომ ვიღაცამ სადღაც რაღაცა ქარტა შეადგინა. რატომ არ კითხულობთ თვით საქართველოს, როგორი ქარტა ჰქონდა შედგენილი. საქართველოს დემოკრატიულ მთავრობას არა ერთხელ განუცხადებია, თუ რა ქარტა შეეფერება მის დემოკრატიულ ინტერესებს და მას არასოდეს არ მოუწადინებია სხვისი ინტერესების შელახვა. აქ დოლუხანოვმა განაცხადა: თქვენ შეგეძლოთ ფრონტზე გებრძოლნათ და აქ ზურგში არავითარ რეპრესიებს არ უნდა ჰქონოდა ადგილიო. მე დარწმუნებული ვარ და ვიცი, რომ მათ ზურგიდან იციან ომის დაწყება. არ ვიცი როგორ იბრძვიან სომხები ფრონტზე, თუმცა ეს მოლი დრის დაგვიმტკიცებს, რომ დახვდა მარდათ იციან, მხოლოდ სოფლების წინაშე, რომ არ დაუხვდებიათ, ეს კი ცხადია. არავითარი რეალური ფაქტი, რომლითაც დასაბუთებულ ყოფილიყოს შეკითხვა, აქ არ იქნა წარმოდგენილი. არც ერთი შეკითხვა ამაზე მეტად დაუსაბუთებელი არ წარმოუდგენიათ. ამ შეკითხვით ერთი რამ დამტკიცდა, რომ მათ არ ჰქონდათ მიზნათ საქართველოს რესპუბლიკის დაცვა, არამედ ცდილობდნენ და შეეცდებიან მის დანგრევას. მთავრობა ვალდებულია სიფრთხილით მოეპყრას ასეთ ჯგუფებს. ზომები მთავრობისა მიზან შეწონილია. ის სჯის ყოველ მილიციონერს, რომელიც ბოროტ მოქმედებას ჩაიდენს. არა იმიტომ, რომ ერევნის ქვეშევრდომები დააჭირეს მათ, არამედ უკანონოთ გაანთავისუფლეს იგი. მათთვის არის დანიშნული რევიზია და გვწამს, რომ მთავრობა მიიღებს ზომებს გასწმინდოს ჩვენი სახელმწიფო მოღალატე ელემენტებისაგან. (ტაში)

5 იანვრის სხდომა.

(დასასრული)

დ. ვაჩნაძე აღნიშნავს მუდმივი ჯარის საჭიროებას, რომლის სათანადო ორგანიზაციულათ მოწყობაც მთავრობამ ვერ მოახერხა მიტომ, რომ ამას სათანადო ყურადღებას არ აქცევდა. მობილიზაცია გვიან გამოცხადდა და ეს იყო მიზეზი, რომ თავდამსხმელები დროზე არ განიდევნენ ჩვენ საზღვრებიდანო.

ა. ახმეტელი. სომხის ბურჟუაზიის სისხლით ვაჭრობის პოლიტიკა ყველასათვის ცხადია, მათ სურთ ამიერ-კავკასიაში სომხის ერის ჰეგემონიის შექმნა. ორატორი აღნიშნავს, რომ თვით სომხის სოციალისტებიც კი იცავენ დაშნაკელების პოლიტიკასო. ქართველი ხალხი არ ჩააგებს ხმალს ქარქაშში, ვიდრე ბამბაკს არ მიაწევსო.

ნ. რამიშვილი. ეხება რა ოპოზიციის გამოლაშქრებას მთავრობის საგარეო პოლიტიკის წინააღმდეგ, აღნიშნავს იმ ფაქტს, რომ მას შემდეგ, რაც განვლო ექვსმა თვემ, ოპოზიციამ თავისი იერიშები შეზღუდა, რადგანაც დარწმუნდა თავის შეცდომებში და მის გამო მთელი რიგი პოზიციებისა მემარჯვენეებმა დასთმეს და უკან დაიხიეს. პარტია, რომელიც ექვსი თვის წინათ გამოდიოდა სახალხო გვარდიის წინააღმდეგ და რომელიც ამტკიცებდა, რომ გვარდიის არსებობა რესპუბლიკის თავდაცვას საფუძველს უთხრისო და როცა დამტკიცდა, რომ გვარდია თავგამოდებით, გმირულად იცავდა საქართველოს, ნაციონალისტები იძულებულ იყვნენ ხელი აეღოთ იმ ზოგიერთ პრინციპებზე, რომელთაც წინათ ისინი იზიარებდნენ. ეს პარტია იძულებული იყო ეთქვა საჯაროდ, რომ სახალხო გვარდია, რომელიც წინათ ძირს უთხრიდა თავდაცვას რეგულიარულ ჯართან ერთად, საუკეთესო დამცველი გამოდგა ჩვენი ქვეყნის. ოპოზიცია უჩრჩევდა მთავრობას ბრესტის საზავო მოლაპარაკებაში მონაწილეობის მიღებას. მთავრობა რომ აყოლოდა მათ, წავსულიყავით ბრესტში, ეს იქნებოდა ჩვენი ქვეყნის დასამარება. მთავრობა რომ ოტმანის იმპერიას არ შესტაკებოდა, არამედ—შეკავშირებოდა ოსმალეთს, მაშინ ჩვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობაზე ჯვარი უნდა დაგვესვა. ორატორი ეხება რა საქართველო-სომხეთის ომს, ამბობს, რომ ჩვენ მიზნათ დავისახეთ გამოგვენახა შეთანხმების გზა და თუ თქვენ იმედი გაქვთ, რომ მსოფლიო კონფერენცია იცნობს საქართველოს დამოუკიდებლობას, ეს იმ პოლიტიკას მიეწერება, რომელსაც აწარმოებდა ჩვენი მთავრობა. ჩვენ რომ შეთანხმების გზა უარგვეყო, ეს გამოიწვევდა ჩვენ პოლიტიკურ პოზიციის შესუსტებას. ჩვენ უნდა გვეჩვენებინა ჩვენი მოწინააღმდეგისთვის, როგორც მტრისთვის,

ისე მოგვერიდებინა, რომ წინათ ჭირი ჰოდლილე[illegible] ზობა მიღებული შეთანხმებისათვის. საერთოდ ამ [illegible] არის ორიოდე მიზეზი, არამედ—კითხვა ისე იდგა: ის პოლიტიკა, რომელსაც ჩვენ ვაწარმოებდით და რომელიც ჩვენ უნდა ვაწარმოოთ, ის იქნება ისეთი პოლიტიკა, რომელიც ნაკლებ ენერგიას დაბარჯავს მოგვცემს ჩვენ დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფას და არ იქნება ისეთი პოლიტიკა, რომელიც სასწორზე დადებს ჩვენს დამოუკიდებლობას. როცა საკითხი ასე დაისვა, როცა ვიცოდით, რომ საკითხი ეხება არა ამ ტერიტორიას, არამედ—ჩვენი ქვეყნის ყოფნა არ ყოფნას, ჩვენ რესპუბლიკის დამოუკიდებლობას, აქ [illegible] იყო განსაკუთრებული სიფხიზლე. როცა შემოვიდა [illegible] ძალა, რომელიც [illegible] არის [illegible], აქ ჩვენ [illegible] არავითარი ნდობა არ უნდა გვქონოდა ამ ძალისა. ჩვენ უნდა გამოგვეცხადებინა უპირობოდ [illegible], რომელიც [illegible] ჩვენი დამოუკიდებლობა. ჩვენ ავარჩიეთ ის გზა, რომელიც [illegible] ჩვენს დამოუკიდებლობას [illegible] ქვეყანა [illegible] ჩვენ დავრჩით ჩვენი დამოუკიდებლობის [illegible] ენერგიით ჩვენი ქვეყნის [illegible] ჩვენ ვიცოდით, რომ [illegible] ძალა [illegible] ჩვენ ლოიალურად [illegible].

ა. წერეთელი. თავის სიტყვაში ილაპარაკა ოპოზიციის წინააღმდეგ, რომელიც არ უწევს ანგარიშს იმას, რომ ამიერ-კავკასიის ბედი დამოკიდებულია საერთაშორისო ძალთა განწყობილებაზე და მათი ძალით, რომ არავითარ კომბინაციებზე არ უნდა ვიმედოვნოთ და [illegible] ხალხი თავისი ძალით და სხვა არაფერი. მიზანი ოპოზიციისა არის [illegible] და სამთავრობო [illegible] გამოწვევა. ორატორი ს. ფედერალისტების ფრაქციის სახელით აცხადებს: ისინი საჭიროთ უცნობენ მაინც მთავრობას და გადაწყვეტილ ნაბიჯებს სავსებით ადასტურებს.

გ. გოგიჩაიშვილი (სამხ. მინ.) თავის სიტყვაში აღნიშნავს ოპოზიციის უტაქტო გამოსვლებს, რომლებიც სახალხო გვარდიის [illegible] და [illegible] ჯარის და [illegible] საქმის. საყვედური, რომ მთავრობამ დროზე არ მიიღო ზომები, სიმართლეს მოკლებულია და თვით თქვენ დარწმუნდით, რომ მთავრობამ რამდენიმე დღის განმავლობაში შესძლო მტრის წინააღმდეგ იმდენი ძალის დაპირდაპირება, რომ საშინლად დაამარცხა მტერი.

გ. ჯუღელი. ორატორი თავის სიტყვაში აღნიშნავს, რომ ამ ომში გამარჯვებულია საქართველო და მისი დემოკრატია. ჩვენ გამარჯვებული ვართ არა იმიტომ, რომ მტერი სასტიკათ დავამარცხეთ შულავერთან, არამედ იმიტომ, რომ დროზე შევაჩერეთ ომიო. საჭირო იყო მომენტით სარგებლობა. ჩვენ, შეიძლება ომი რომ არ შეგვეწყვიტნა, ერევანშიაც ჩავსულიყავით, მაგრამ ამით ჩვენი დემოკრატია დამარცხდებოდა და დამარცხება დემოკრატიისა იქნებოდა მთელი ჩვენი ქვეყნის დაღუპვა. აქ ამბობენ: მთავრობამ იხსნა დემოკრატია, მაგრამ დაკარგა ბორჩალოს მაზრაო. მაგრამ მთავრობას დემოკრატია რომ არ ეხსნა, ამათ დაღუპავდა ყველაფერს. ორატორი აღნიშნავს ოპოზიციის მიერ ჯარის და გვარდიის ერთი ერთმანეთის დაპირდაპირებას, მაგრამ სრული იმედია, რომ ჩვენი შეგნებული ჯარი არ აჰყვება მათ პროვოკაციულ გამოსვლებსო.

ი. გობეჩია ილაშქრებს ოპოზიციის წინააღმდეგ, აღნიშნავს მათ კაციჭამია პოლიტიკას. ორატორი აცხადებს, რომ სოც. რევ. არიან მთავრობასთან და მის გადაწყვეტილ ნაბიჯებს სთვლიან მიზანშეწონილათ.

თავდაცვის ფონდი

სალამი ჩვენ გმირ ჯარს და გვარდიას, სალამი ჩვენს ნამდვილ ხალხურ მთავრობას და მის თავდადებულ ბრძოლაში გაჭადარავებულ წინამძღოლს ნოე ჟორდანიას. გულის სიწმინდით გაბედებთ ჩვენს წვლილს ს. სამილახვრის ვაკეზე მცხოვრებნი. სია შემომწირველთა: იოსებ ასლანის ძე გარსევანიშვილი 25 მან., ალექსი ვერულაშვილი 25 მ., ლევანი ჩიკვილაძე 25 მ., კონსტან. ნესტ. ყაზიანი 30 მან., დიმიტრი გელაძე 20 მ., პოპინე ხოშასურიძე 50 მ., თამარა ავალიანი 1 მ., ვანო გიხნაშვილი 10 მ., ნადია ფურცელაძე 3 მ., ლალიშვილი 15 მ., სოლომონ კორინთელი 10 მ., გიორგი კორინთელი 10 მ., თამარა კორინთელი 10 მ., ლადო ჟვანიაშვილი 10 მ., პავლე ვაშაკიძე 20 მ., პავლე ფანჯარაძე 3 მ., ევა ბახტაძე 2 მ., სიმონ წიკლაური 6 მ., ისაკ ადეიშვილი 3 მ., ვლადიმერ ბორჩხაძე 25 მ., გიორგი წიკლაური 15 მ., ბაგრატ კაკალაშვილი 10 მ., ფილიპე მასხარაშვილი 5 მან., გიორგი ელიზბარიშვილი 5 მან., ნიკოლოზ 5 მან., ლევან საბაშვილი 4 მ. სულ 347 მ.

მაჰმადიან საქართველოს

თავის ძმებს, მუსულმან ქართველებს, მოგმართავს დამოუკიდებელი და თავისუფალი საქართველოს მთავრობა.

რამოდენიმე საუკუნის წინათ თქვენ დროთა ვითარებით მოსწყდით ძველ საქართველოს და მას ჭირსა და ლხინში გამოეთიშეთ. მაგრამ თქვენი სულიერი კავშირი სამშობლო ქვეყანასთან, საქართველოსთან, არასოდეს არ შეწყვეტილა. თვით დაუძინებელი მტერიც კი თქვენ გურჯებათ ანუ ქართველებათ გიხსენიებდნენ. მიუხედავათ სასტიკი დევნისა, თქვენ დღემდის შეინარჩუნეთ მამა-პაპათა ენა და ადათები.

ქართველ ერს ერთი წუთითაც არ დავიწყებია თავისი დიდი მოვალეობა თავისი ძმების, მუსულმან-ქართველთა წინაშე. ყოველივე უბედურების ჟამს, ის თქვენს ჭირ-ვარამს იზიარებდა. როცა მსოფლიო ომის დასაწყისში, 1914 და 1915 წლებში აჭარა-ქობულეთსა და შავშეთ-ერუშეთს უსასტიკესი ჯალათის, რუსეთის მეფის ჯარები შემოესია და აოხრა, მთელი საქრისტიანო საქართველო თქვენთან იყო სულით და გულით და თქვენი ვაების შემსუბუქებას ცდილობდა. სამუსულმანო საქართველო ვერ დაივიწყებს იმ ხანათ თქვენი ძმების, ქრისტიან ქართველთა მოღვაწეობას.

მას შემდეგ ქართველმა ერმა მრავალი მწარე წუთი გადაიტანა. ჩვენ ვნახეთ მტრის შემოსევა და ჩვენი იმ სოფლებისა და დაბა-ქალაქების აკლება. საბედნიეროდ, იმ ხანათ ჩვენს გვერდში არ აღმოჩნდნენ მუსულმანი ქართველები. მოყიდული პირთა წყალობით ისინი გადაუდგნენ ქართველთა საქმეს და მით ხელი შეუწყვეს თავისი სამშობლო კერის, აჭარა-ქობულეთის და შავშეთ-ერუშეთის აოხრება აკლებას.

დღეს მდგომარეობა საბოლოოთ გამოიცვალა. ქართველმა ერმა შესძლო თავისი საკუთარი სახელმწიფოს მოწყობა, დაამყარა თავისუფლება და ვერასოდეს ვერ შეურიგდება ძველი მონობის აღდგენას. მარა ჩვენს თავისუფლებას ანახევრებს და ქართველ ერს უდიდეს ბოლმას ჰგვრის თქვენი დაშორება, ძმებო მუსულმანებო! სანამ აჭარა-ქობულეთსა, გონია ბათუმსა და შავშეთ-ერუშეთში არ დამსხვრეულა მონობის ბორკილები, ქართველი ერი ვერ მოისვენებს. საბედნიეროთ, დადგა ხელსაყრელი დრო, როცა თქვენ საშუალება გეძლევათ საშუალოთ მოიპოვოთ თავისუფლება.

მოყიდული პირები თქვენ ჩაგჩიჩინებენ, თითქოს საქრისტიანო საქართველო თქვენს რჯულს ემუქრებოდეს. არ დაუჯეროთ ცილისმწამებელთ! დამოუკიდებელ და თავისუფალ საქართველოში ყველა სარწმუნოება თანასწორია, ყველას უფლება აქვს თავის რჯულისამებრ ილოცოს თავისი სარწმუნოება მტკიცეთ დაიცვას. თქვენი ორგულნი გეტყვიან: საქრისტიანო საქართველო მუსულმანთა ადათებს უარჰყოფს და მათ ბრძოლას გამოუცხადებსო. ზურგი აქციეთ თქვენს ორგულთ და მტრებს. საქართველოს რესპუბლიკის ფარგლებში ყველა სარწმუნოების მოქალაქენი თანასწორი უფლებით სარგებლობენ: მაჰმადიანები, ებრაელნი, ფრანგები და სხვ.

თანახმათ მთელი საქართველოს მოქალაქეთა სურვილისა და პარლამენტის დადგენილებისა, ყოველივე გაუგებრობის თავიდან ასაცილებლათ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა საყოველთაოთ და გადაჭრით აცხადებს რომ: **სამუსულმანო საქართველოს ის ანიჭებს ავტონომიას.**

თვით მუსულმან-ქართველების წარმომადგენელნი გამოსცემენ კანონებს, რომლითაც ისინი სამუსულმანო საქართველოში თავის გემოზე და თავისი სინდისისამებრ მოაწყობენ თავის ცხოვრებას, მტკიცე კანონებით უზრუნველყოფენ თავისი სარწმუნოების უფლებებსა, მოაწესრიგებენ ადგილობრივ საქმეებს და მით დაამყარებენ თავის სამშობლო მხარეში ბედნიერებას.

ძმებო, მუსულმანებო! საბოლოო დამონების მსურველნი თქვენ გაშინებენ ქრისტიან ქართველთა შურისძიებით. ქართველ ხალხს, საქართველოს დემოკრატიას კარგათ გაითვალისწინებული აქვს, რომ ასეთი ხმები ერთი მუჭა მოყიდული პირების მოღვაწეობას მიეწერება, თქვენი მოძმეები თქვენსკენ მოეშურებიან არა შურის საძიებლათ, არამედ თავისუფლების დროშით და ძმური სალამით. ეს დროშა წინამორბედია თქვენი საბოლოო განთავისუფლების.

დადგა ბედნიერი წუთი თქვენი ბორკილების დამსხვრევის. ძმებო მუსულმანებო! მიიღეთ გარშემო, გაითვალისწინეთ ის უბედურებანი, რაც თქვენ თავს დაგატეხათ რუსეთის მეფის მთავრობამ, ასწონ დასწონეთ თქვენი აუნაზღაურებელი ზარალი ამ უკანასკნელი თვეების განმავლობაში. მხოლოდ საქართველოს დემოკრატიული მთავრობა საბოლოოთ იცავს ხალხის ბატონობას და მის უზენაეს უფლებებს და მხოლოდ ის მოგანიჭებს თქვენ სრულ თავისუფლებას. მაშ აირჩიეთ თქვენი განთავისუფლების გზა საქართველოსთან შეერთებისა და მის ფარგლებში ავტონომიური სამუსულმანო საქართველოს მოგვარებისა.

საქართველოს მთავრობა დარწმუნებულია, რომ თქვენ, ქართველი მუსულმანები, გაჰყვებით თქვენს რჩეულ მეთაურთ, რომელნიც საბოლოოთ დარწმუნებული არიან, რომ მხოლოდ საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკასთან დაკავშირება იხსნის სამუსულმანო საქართველოს და მის სრულ თავისუფლებას უზრუნველჰყოფს.

გაუმარჯოს სამუსულმანო საქართველოს ავტონომიას, საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის ფარგლებში!

გაუმარჯოს მუსულმან-ქართველთა მონობისაგან განთავისუფლებას!

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე ნ. ჟორდანია.

25 დეკემბერი.

პროვინცია

ჭიათურა. ჭიათურის საქმე გაუმჯობესდა: ქალაქის საბჭომ მთავრობას დააკანონებინა ყოველ ფუთ გატანილ შავქვაზე გადასახადი 1 კაპ. ქალაქის სასარგებლოდ.

ქალაქმა შეიძინა ქალაქთა კავშირებისაგან მთავრობის დახმარებით საავადმყოფოს მოწყობილობა ასი საწოლით და აფთიაქის დიდძალი წამლები თავისი მოწყობილობით და გახსნა აფთიაქი, რომელიც დიდ დახმარებას უწევს, როგორც ჭიათურის მოქალაქეთ ისე ჭიათურის რაიონის მცხოვრებთ, აფთიაქში მოიპოვება ყოველგვარი ხარისხის წამლები და თანაც შედარებით კარგი დამზადებული და იაფ ფასებში, ვინემ ეს კერძო აფთიაქში არის. ქალაქმა გახსნა პირველი პარალელური კლასი ჭიათურის უმაღლეს პირველ დაწყებით სასწავლებლისა უფასოთ, სადაც სწავლობს 40 მოწაფე. ქალაქმა შექმნა საგანგებო სასანიტარო კომისია, რომელმაც თავისი ენერგიული მუშაობით ქალაქს აიცდინა წარსულ ზაფხულში ყოლმაზელი სენი. ქალაქმა შეიძინა რამოდენიმე თვის სამყოფი პური, რომელსაც ჰყიდის გირვანქას 1 მან. 10 კაპ. პური ეძლევათ სულზე გირვანქა. ქალაქმა მოახერხა და მოიტანა მცხოვრებთათვის შეშა. სანამ ქალაქი შეშას მოიტანდა, ბაზარზე შეშა ფუთში ფასობდა 80—100 მანეთამდის. ამის შემდეგ ფასებმა ბაზარზე დაიკლო 50—70 მანეთამდე.

ამას გარდა ქალაქმა შეიძინა 50 ცალი ახალი ტელეფონის აპარატები, რომელიც ახლო მომავალში გაკეთდება. აი მოკლეთ ის ნამუშევარი, რომელიც ქალაქმა ღარიბი კასით ერთი წლის განმავლობაში გააკეთა. შესრულდა ერთი წელი ქალაქის მოღვაწეობის და ჩვენ თამამად შეგვიძლია ვსთქვათ: მიუხედავათ ათასი დაბრკოლებისა, საძირკველი ჩაყრილია და კედლების აშენება—უფრო ადვილი საქმეა.

მოქალაქენო! იანვრის ოცდა შვიდისათვის განზრახულია ქალაქის საბჭოს ახალი არჩევნები. საარჩევნო სიები უკვე გაკრულია რკინის გზის სადგურში. აუცილებლათ მიდით და გადაათვალიერეთ, რომ არ გამორჩეთ და შეტანილი იქნეთ სიაში. **ს. სიხარულიძე.**

ს.-დემ. პარტიაში

თფილისი. 9 იანვარს შესდგა მესამე რაიონის კოლექტივის წევრთა ჩვეულებრივი კრება. დღიურ წეს რიგში იდგა შემდეგი: 1) თვითმართველობაში ხმოსნების დასახელება, 2) დღის მოწყობა. თფილისის კომიტეტიდან მოხსენებას აკეთებს ამხ. ლორია. თვითმართველობაში ხმოსნებათ წამოყენებულ იქნენ კანდიდატები. დღის მოწყობას ავალებს ამხ. გურ. მესხიშვილს.

მდივანი გოგორიშვილი.

განცხადებანი

კბილის ხაექიმო კაბინეტები
თედორე სამხარაძის ძე ღხომელიძისა
ავადმყოფები მიიღება ყოველდღე დილის 9—2 საათამდე და საღამოს 5—6 საათამდე, გარდა კვირა დღეებისა. მისამართი: კოლოუბნის ქუჩა (ყოფილი ბარონის), სახელმწიფო ბანკის პირდაპირ, ტელეფონი 13—35.

ექიმი
ა. ნ. შატილოვი
იღებს თვალის სნეულებიან ავათმყოფთ საღამოს 4—6 საათ. სემინოვის ქუჩა, სახ. № 4 (ვორონცოვის ხიდის ახლო).

ვაისხნა თვალის საავადმყოფო
(მუდმივი საწოლებით)
ექიმი დონხინისა
ყოფილი ასისტენტი უნივერსიტ. თვალ. კლინიკისა ვენაში და პარიზში. ავათმყოფების მიღება ყოველ დღე 9 საათიდან 1 საათამდე და 4—7 ნახევარ საათამდე. მიხეილის პროსპექტი № 141 (კინემატოგრაფ „აპოლოს" ახლო) მძიმე ავათმყოფები და საოპერაციები მიიღებიან სრულ პანსიონში. ტელეფ. 5—96.

ექიმი
კეკელია
იღებს ვენერიულ სნეულებიან ავათმყოფთ (914, 606 შეშხაპუნება) მიღება დილის 10—11 ს. საღამოს 4—6 საათ. მისამართი: მიხეილის პრ. № 116 სასტუმრო „ნოეს" პირდაპირ. ტელ. 14—28.

ექიმი დ. ი. ჯაფარიძე
მიიღებს შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებით ავადმყოფებს დილის 12—$1^1/_2$ საათამდე, საღამოს 5—6 მადათოვის ქუჩა № 7. ალექსანდროვის ბაღის პირდაპირ. ტელეფონი 16—65.

რენტგენის და ელექტ. სამკურნ. კაბინეტი
მედიცინის დოქტორის
გ. მერაბოვისა
(რენტგენოლოგი წ. ასისტენტი ბერლინის და მოსკოვის უნივერსიტეტების კლინიკებისა.
მიიღებს შინაგან და ნერვიულ ავადმყოფებს. სპეციალურად ფილტვების, ჭლექის ავადმყოფობა (ტუბერკულიოზი), გულისა, კუჭისა და ჰაჰებისა. მალარიის წამლობა. რენტგენოგრაფია ჩაწერით. დაჭრილებს რიგს გარეშე იღებენ. ბებუთოვის ქუჩა, № 23, ტელეფ. 7—92, ყოველ დღე დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 5—8 საათამდე.
საჭურვებს უფასოდ.

ა. ტელიმაკ ჭედიას
1 ლ იანვარს მე თქვენ გადმოგეცით სადგურ ლანჩხუთის რკინი გზის კანტორაში 1200 მ. და გთხოვეთ გადაგეცათ თფილისში კანტორა „განათლებისათვის". თქვენ, არ ვიცი რატომ, ფული კანტორისათვის ჯერ არ გადაგიციათ. რის გამო კანტორამ გაზეთების გზავნა შეგვიწყვიტა. გთხოვთ დაუყოვნებლივ გადასცეთ „განათლებას" ფული ოლღას ქ. № 6. **ლუკა ურუშაძე.**

სახელმწიფო თეატრი
(ს. ი. ევლახოვის ხელმძღვანელობით)
სამშაბათს 14 იანვარს, **ბენეფისი ს. ი. ევლახოვისა** საბანეევის, იანსას, ზალიპსკის, ნიკოლსკის, პოლიაევის, მოლჩანოვის და დემიანენკოს მონაწილეობით
ფრა-დიავოლო
დასაწყისი საღ. 7 საათზე.
ანონსი: ოთხშაბათს 15 იანვარს „**მარგალიტის მაძიებელნი**". ხუთშაბათს 16 იანვარს „**ავრიკანკა**". შაბათს 18 იანვარს „**კარმენ**".

ფინანსთა სამინისტროსაგან
ფულის ტიპის გასაადვილებლად და სახელმწიფო ხაზინის ხარჯების დასაკმაყოფილებლად, თანახმად საქართველოს პარლამენტის დადგენილებისა, რესპუბლიკის მთავრობა სცემს 50.000.000 მანეთის 5 პროც. მოკლე ვადიან სახელმწიფო ხაზინის ვალდებულებათ ერთი წლის ვადით (ესე იგი 1 იანვრამდე 1920 წლ.).
ვალდებულება უსახელოა და დაყოფილია შემდეგ კუპიურებათ: 5.000 მან., 1.000 მან., 500 მან., 100 მან. და 25 მან.
თუ მსურველნი აღმოჩნდნენ, უსახელო ვალდებულებანი 5.000 მან. და 1.000 მანეთიანები შეიძლება გადაკეთდეს სახელობითი ვალდებულებათ, რაიცა უნდა ჩაიწეროს თფილისის ხაზინის დავთრებში.
აღნიშნულ ვალდებულებათ სარგებელი განთავისუფლებულია სახელმწიფო გადასახადისაგან.
ვალდებულება მიიღება ხაზინაში ყოველივე შემოსავლის დასაფარავად და აგრეთვე საწინდარათაც.
ვალდებულების შეძენა შეიძლება მხოლოდ ნაღდ ფულით.
ვალდებულებათა შეძენა შეიძლება 15 იანვრიდან სახელმწიფო ბანკში, რესპუბლიკის ყველა ხაზინებში, კერძო ბანკებში და საკრედიტო კოოპერატივებში. 10—1

ტექნიკური კანტორა
„ინჟ. ვ. ლ. კანდელაკი და ამხ."
ამით აცხადებს, რომ იღებს: 1) საწერ მანქანების ქართულათ გადასაკეთებლათ „უნდერვუდის და სტივერი"-ს სისტემებისა (ფოლადის ასოებით დ ნიკელით). 2) დაკვეთას: თოხებისა, წალდების, ნაჯახების, სახნისების, ბარების, ნამგლების, ცხენის და ხარ-კამეჩის ნალების (ნაწილი არის გასასყიდათ). 3) პროექტების შედგენა: არხიტექტურულ, ელექტროტექნიკურ მექანიკურ და მელიორაციულ დარგებისა. ქ. თფილისი, ერევნის მოედანი, პუშკინის ქ. № 1

ფარმაცევტთა პროფესიონალური კავშირი ამით აცხადებს პრაქტიკა დათავებულ
აფთიაქის შეგირდების საყურადღებოთ
ვისაც სურს თანაშემწეთა ხარისხის წოდება მიიღონ, რომ მეცადინობა პროვიზორებ: **იაკობაშვილ-ირაკლიძისა, ბიქაშოვისა და ხაბურზანიას** ხელმძღვანელობით დაიწყება 1 თებერვალს 10 საათზე. ჩაწერა შეიძლება. საღამოთი 5—9 ს. პროფ. კავშირში, აგრეთვე იაკობიშვილის აფთიაქში და პროვიზორ ხაბურზანიასთან (ველიამინოვის აფთიაქი). (2—1

ქალაქის შრომის ბირჟა
ამით აცნობებს ყველა საზოგადო და კერძო დაწესებულებებს: ქალ. თბილ. ბანკებს, კანტორებს და სხვ., რომ ბირჟაში ჩაწერილია აურაცხელი რაცხვი უმუშევართა; სხვა და სხვა გვარ პროფესიებისა, რომელნიც სამუშაოს უქონლობის გამო იმყოფებიან უმწეო მდგომარეობაში. შრომის ბირჟა იმედოვნებს, რომ ყველა მოთხოვნილებები, როგორც მუშებზე ისე ყოველგვარ მოსამსახურეებზე შარშანდელივით გამოგზავნილ იქნება ბირჟაში, რაც მოგვცემს საშუალებას ცოტათი მაინც შევამციროთ უმუშევართა რაცხვი. შრომის ბირჟა აგზავნის რა უმუშევართ სამუშაოზე ცდილობს სავსებით დააკმაყოფილოს დამქირავებლების მოთხოვნილებანი და უგზავნის მათ სასარგებლო და საჭირო მუშებს გასულ წელს ბირჟამ ადგილი უშოვნა 4,0[illegible] უმუშევართ, რომლებმაც სავსებით შეასრულეს დამქირავებლების მოთხოვნილებანი; რის გამო ბირჟამაც დაიმსახურა ერთგვარი ნდობა, როგორც კერძო დამქირავებლების აგრეთვე სხვა და სხვა დაწესებულებების მხრივ. შრომის ბირჟაში მოთავსებულია „ცნობების მიმწოდებელი ბიურო", რომელიც იძლევა ყოველგვარ ცნობებს. უმუშევართა პროფესიის და მათი ხელფასის შესახებ. შრომის ბირჟა **უფასოთ** აწარმოებს საქმეებს, როგორც **უმუშევრებისათვის ისე დამქირავებლებისათვის.** ბირჟასადმი მიმართვა შეიძლება როგორც წერილობით ისე ტელეფონით. ბირჟა ღიაა ყოველ დღე: დილის 9 საათიდან 3 საათამდე. გარდა კვირა და უქმე დღეებისა, მისამართი—მადათოვის ქუჩა № 11 სახლი ზუბალოვისა, ყოფილ „ლონდონის" სასტუმროში. ტელეფონი 3-12

მოითხოვეთ ყველგან
ნახშირ-მჟავიან ნაცარა წყლიანი წყალი
ბორჯომი
ერთად-ერთი წარმომადგენელი მიწათ-მოქმედების სამინისტროსი.
მთავარი საწყობი ბორჯომში.
თფილისში. კანტორა დროებით მოთავსებულია თამამშევის ქარვასლაში სახლ „კახეთის" ღვინის კანტორასთან. ფულები მიიღება წერილით.
ქუთაისში. საკუთარი სავაჭრო ფაროსცოვის ქუჩაზე.
სამტრედიაში. წარმომადგენელ მიხეილ ბახტაძესთან.
ფოთში. იგ. კობახიძესთან. ლიმონის ქუჩა.
ყვირილაში. ალექსანდრე ჯალაღანიასთან.
პირობების გაგება შეიძლება ყოველ დღე დილის 9 საათიდან საღამოს 6 საათამდე.
პატივისცემით დ. ვ. ქებაძე.

მესწრაფულ-მბეჭდავი სტამბა რუხაძისა, გაბაევის შესახვევი. № 1.